

A Vasárnapi Ujság hetenként egyszer nagy negyedrébten egy és fél iven jelenik küldve vagy postal úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 ft. pp. — Az előfizetés meg. — Előfizetési díj július—decemberig, azaz : 6 hónapra Buda-Pesten hazhoz díj a Vasárnapi Ujságkiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Gróf Montalembert Károly.

Montalembert gróf egyéniségét megismertetni, már csak azért is igen korszerű most, mert ő egyike azon tudós férfiaknak, kiket a Magyar Akademia a mult héten bevégezett nagygyűlése alkalmával, külföldi levelezői tagjainak diszes sorába megválasztott. E választás eléggé indokolva volna ugyan a grófnak rég elismert status-férfiúi állása és általános tudományos érdemei által is, de hozzájárul, hogy 1836-ban egy munkát is adott ki melly hazánk multjára vona kozik s „Magyarországi Szent Erzsébet történetét“ adja elő. —

Montalembert neve régóta ismeretes a francia politikai élet küzdterén, mindazáltal soha sem volt az olly tárgya az európai közfigyelemnek, mint épen napjainkban, midőn kiválólag azzal találkozunk hetek óta a hirlapok hasábjain. A híressé vált „Montalembert-per“ eredetéről s lefolyásáról bővebben értesítettük olvasóinkat a Politikai Ujdonságokban s nem lehet e helyen, szorosán a tényekhez ragaszkodva, egyebet tennünk, mint röviden összefogni e tárgy velejét.

— Montalembert gróf nem régen egy cikket közölt a „Correspondant“ czimű francia hirlapban. A cikk tárgyát, egy az indiai ügyek felett tartott angol parlamenti vitának előadása képezé, melly alkalommal a szerző jónak látta, némi összehasonlításokat tenni a jelenlegi angol és francia állami intézmények és viszonyok között. E párhuzamból nagy dicséret háramlott Angliára, s annál nagyobb szégyen Franciaországra. A francia császár kormány ugy vélekedék, hogy ezen, az ő érdekeit mélyen

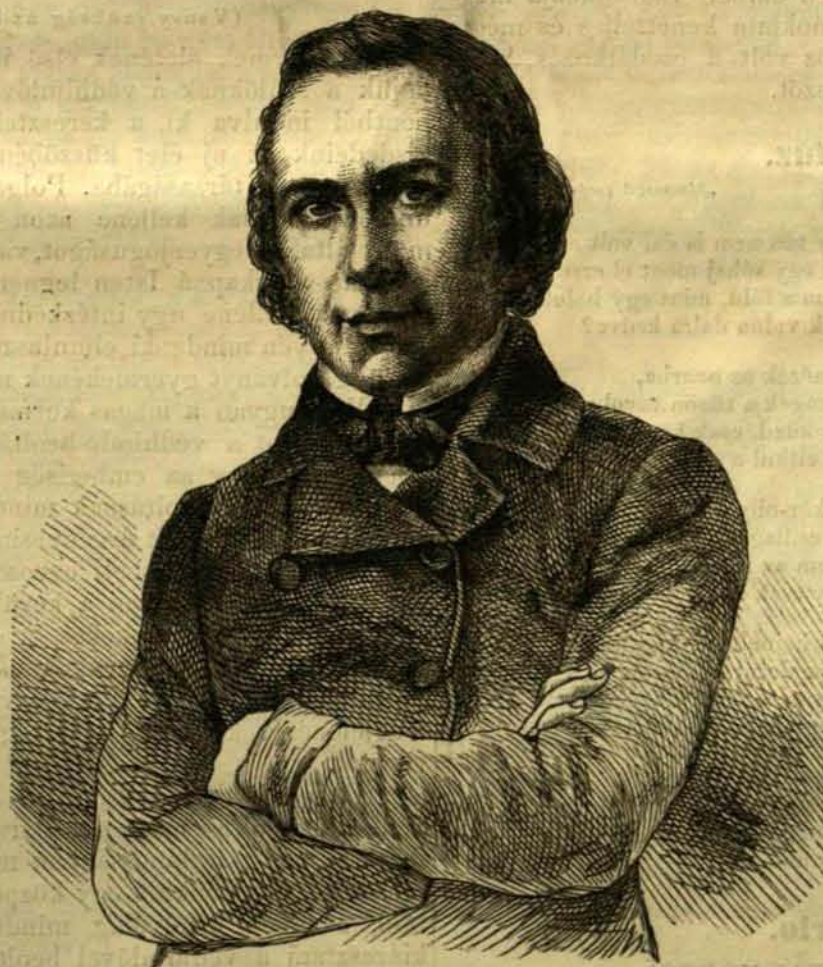
sebző kifakadást megtorlatlanul hagyni nem lehet, s Montalembert gróf perbe idéztetését elrendelék. A felállított vádpontok között olvastuk, hogy a kérdéses hirlapi cikk „megtámadja az általános szavazatjogot s a császárnak az alkotmányban gyökerező jogait és tekintélyét; megfélekedzik a törvény iránti tiszteletéről; a császár kormány gyűlöletére s megvetésére hívja fel a kedélye-

ket; s a polgárok felizgatása által a köznyugalmat veszélyezteti.“ — Mint tudva van, mult nov. 24-kén került e per tárgyalása a párisi fegy-rendőri törvényszék színe elé. A kormány érdekeit a császár államügyész, Cordoën ur, egy alig ismert nevű és tehetségű hivatalnok képviselék; a vádlott gróf védője Berryer, a vádlott szerkesztő pedig Dufaure, (mindkettő európai hírvéde) volt.

Montalembert, ki maga is a hajdani parlamenti vitákban meg-edződött szónok, önként mondott le a személyes szónoklatról. Az ügyvédek szónoklata a legfényesebbek és talpraesettebbek közé tartozik, mik a tárgyalási termek falai közöl valaha kikerültek — mindazáltal, mint a politikai lapok olvasói az esemény egyes részletei szerint tudják, a törvényszék, másfélórai vitaközlés után, Montalembert gróft a vádlevél három első pontjára nézve vétkesnek találta s őt 6 hónapi fogságra s 3000 franknyi birságra, a vádlott szerkesztőt pedig, a kinek — mint állítá — távollétében jelent meg a szóban forgó hirlapi cikk, egy havi fogságra s 1000 frank birságra ítélte. Az ítélet nem volt váratlan s mégis a legnagyobb csodálkozással fogadták azt mind azon körökben, hol részint e szigorúságot nem ohajtották, részint a vádlevél pontjait nem találták egészen a fenforgó esetre alkalmazhatóknak.

Azonban egy váratlan fordulat még inkább e tárgyra voná a figyelmet. Montalembert, az ítélettel meg nem elégedvén, bejelenté fölebbezési szándokát; de

Napoleon császár, a reá nézve nevezetes dec. 2-kának emlékeül, kegyelmet hirdetett az elítéltnak. Montalembert gróf azonban ugy hívé, hogy e kegyelmet el nem fogadhatja, s megmaradván elébb kimondott akaratánál, vétkeességének vagy ártatlanságának kiderítéséül a törvény rendes menetét megakasztatni nem kívánta s a fölebbevitel jótékonyágát követelék. E dolog sok vitára adott alkalmat a jogtudósok között, nevezetesen azon kérdés : vajjon van-e

GRÓF MONTALEMBERT KÁROLY.

egy elítéltnak joga, az államfő megkegyelmezését visszautasítani? más részről lehet-e az alkotmányilag kiszabott törvényutat rendes menetében félbeszakasztani? A felelősségi törvényszék dec. 21-én már szintén ítélte ez ügyben. Itt Montalembert fel lőn mentve az alkotmány megsértésének vádjá alól; a többi vádpont megerősítést nyert. A fogsági büntetés három hónapra lőn szelídítve, de a 3000 franknyi pénzbüntetés helybenhagyott. Mire e sorok megjelennek, az ügy véglegesen el lesz döntve.

Adjunk a fentebbiekhez néhány életrajzi adatot. Montalembert Károly gróf született Párisban 1810. Atyja francia követ volt Stuttgartban és Stokholmban, ennek halála után (1831) ő örökölte a francia pári (országnyi) méltóságot. A gróf kiváló régi tulajdona az, hogy tulbuzgó katolikus s az u. n. ultramontán párt feje gyanánt tekintették, a mellett tökéletesen aristokratai nézeteknek hódol. 1845-ben a jezsuitaszerzet védelme által ébresztett figyelmet, s 1847-ben az irlandi katolikusok mellett emelt szót. Katholicismusát illetőleg mindenkor következetes maradt s többi között igen sok időt fordított a szentek és szent atyák tanulmányozására.

Politikai meggyőződését tekintve, úgy látszik, a szoros összefüggés nem található fel mindig működésében, legalább némi ellenmondások tűnnek elő föllépéseiben. A korábbi parlamentarizmus életben mindig conservatív nézeteknek hódolt; 1848-ban a politikai radikalizmusról tartott szónoklatokat. Mindjárt a februári forradalom után egy republikánus szöveget bocsátott közre, melyben a köztársaságnak ajánlta fel szolgálatát, s ennek országgyűléseiben a legszélsőbb jobb oldalon foglalt helyet. Az 1851 dec. 2-i államesiny után: ő is az elfogott nemzetképviselők szabadon bocsátását követelte; azonban mégis ama kevesek közé tartozott, kik a dolgok új rendéhez szítani látszottak s 1852-ben a császári kormány alatt a törvényhozótestület tagjául választotta magát, hol azóta néhány kevés társával némi gyenge ellenzékét képezett, míg a fentérintett esemény közbe nem lépett.

Montalembert középtermetű, szelid, ábrándos külsejű, barátságos, de némileg aristokratikus modoru ember. Bánásmódja megnyerő, hangja kellemes csengésű, szónoklata kenetteljes és mégis élénk, elragadó és heves. Azért is köz volt a csodálkozás, hogy perbeli védelmére ő maga nem emelt szót.

A pásztortűz.

„Elmerengők gondolkozáva gyakran.”
Petőfi.

Egy pásztortűz, egyéb semmi!
Köröskörül minden halva . . .
Olly jól esik elmerengni
E fekete éjben rajta!

Vagy tán nem is dal volt az ott,
Csak egy sóhaj ment el erre . . .
Ollyan a föld, mint egy halott:
Kinek volna dalra kedve?

Fel-fellobban közbe-közbe,
Mint mikor egy villám gyul ki;
Kik lehetnek körülötte:
Hogy nem hagyják kialudni?

Belenézek az avarba,
Merengek a tűzön távol;
Csak küzd, csak küzd...de mi haszna!
Nem ritkul a sötét fátyol!

Ollykor egy-egy fájó dal jár
Keresztül a messzeségen;
Hallgatózom . . . vége van már!
Hova tévedt a sötétben?

Ollykor-ollykor a boruban
Egy csillagnak tör fénye ki,
Hanem az is olly messze van,
Hogy csak alig hiszek neki!

Komor az éj és hallgatag,
A vihar rég lenyugodva;
E hang maradt belőle csak:
Szárnyának egy kihullt tolla!

Oh a hajnalt meddig lessem?
Mikor derül ki már az ég?
Hogy ez a fagy kiengedjen,
Melege majd lesz-e elég?

Az a tűz is hamvad, hamvad,
Felednek rá többet tenni;
Még egy végső mozdulat csak,
És azután semmi, semmi!

Dalmady Gy.

More patrio.

Regényes kőborlások JÓKAI MÓRTÓL.

(Vége.)

Még egy természeti nevezetességgel találkoztam Rézbányától Déznáig tartó utunkban; ezek a Szohodoli hegytetőket ellepő mély dőbrök, mik néhol tiz tizenhat ölnyi mélyen folyvást csucsosan haladnak alá, széleiknek kerülete 100-tól 600 lépés, a nagyobbaké még több is, mik aztán egész völgyeket képeznek már. Némelyik úgy hasonlít valami füvel benőtt volkán kráteréhez. E sajtáságos dőbrök természetéről még előbb bővebb adatokat fogok szerezni,

azután majd rendszeresen megismertetem őket, mert december 20-ika óta, instálom alássan, rám van parancsolva, hogy ezentul mindenféle tudatlan dolgokat nem szabad összevissza írnom.

Még csak röviden referálok egy pár utközben látott és hallott dologról:

Láttam a déznai vashámort, mellynek nyers vasáról azt véleményezték a londoni világtárlaton, hogy jobb a svéd vasnál, s lerajzoltam Dézna ősi várát, kerti palotájával; mellyben épen most fedeztek fel egy üreget, melly valami titkos földalatti rejtekhely bejárata lehet.

Nem messze innen a Tyiatra Lupulujon, a mint a mészköveket hasogatták, azok közt meszesült faleveleket találtak; miket a múzeumnak fognak felküldeni.

Utközbe esett a szohodoli barlang is; mellynek megnyílását tisztelt barátom, Török Gábor ur, évről-évre szemlélte. Egy erős hegyi patak a mészsziklák közt megrekedve, ezelőtt mintegy harmincz évvel még csak egyes hasadásokon szűrődött át a sziklák alá; az évenként megújuló záporok azonban mindig nagyobbra segítették törni a rést; most már egy tág kapu áll a rohanó patak előtt, mellybe az nagy harfogva omlik alá, hogy a hegy tulsó oldalán ismét új név alatt előjöjjön. Lám a patakok is temetkeznek és föltámadnak újra.

Azután curiosumképen megemlíthetem, hogy a szlingyiai országút mellett áll egy malom, mellynek karzatára rücsőzet helyett e szó betűi vannak vágva: „Honszeretettel.” Most azonban nincs vize a szegény malomnak s nem örülhet.

Végül nem mulaszthatom el, hogy azt a szives figyelmet melylyel egész utamban minden lépten és nyomon találkozám, azon tisztelt hazafiaknak és honleányoknak, kiknek szives részvéte a legmagasabb jutalom egy magyar íróra nézve, őszinte tisztelet és hálaérzelemmel meg ne köszönjem.

A védhímlő beoltása.

(Van-e szükség az ismételt beoltásra?)

A gyermek életének első időszakában nincs fontosabb teendőjük a szülőknek a védhímlővel való beoltásnál. Vallásos szempontból indulva ki, a keresztelezés azon szertartás, melly által kisdedeink az új élet küszöbén belépén, tüstént bevételnek a keresztyének társaságába. Polgári szempontból tekintve, a védhímlő-beoltásnak kellene azon ünnepélyes szertartásnak lenni, melly által az egyenjogúságot, vagy az erre való igényt már kised korában megkapná Isten legnemesebb teremtménye, vagyis: az államnak kellene úgy intézkedni, miszerint azt polgári törvényül megismervén mindenki, elmulasztani senki se merészelje, s az arról szóló igazolványt gyermekének minden szülő megszerezze.

Van ugyan a magas kormány részéről némi intézkedés téve, melly szerint a védhímlő-beoltás történni szokott, ámde ez elégtelen arra, hogy az emberiség jólétére célzó igen üdvös intézménynek, a hímlő-oltásnak mind ohajtott sikert biztosítana, mind kivétel nélküli hitelét érvényesítené a nép előtt.

Évenként a járásbeli orvosok hivatalos kötelessége, a tavaszi hónapokban sorra járni a kerületükbe tartozó községeket és az akkoriban élő gyermekeket beoltani, ámde az ezelőtt kevéssel és utána születendő gyermekeknek következő tavaszig várniok kell, — és nem lehetvén a hímlőjárványnak egy vagy más időszakban megjelenését kiszabni, — a ragályozás veszélyének mindig kitéve vannak.

Reményünk szerint a m. kormány egészségügyi-osztálya a védhímlő-beoltás mostanság divatozó rendszerét meg fogván változtatni, egész általánosságban mondjuk ki egyéni véleményünket, miszerint megyénként egy központi oltó-intézetet kellene fölláttani, s innen kifolyólag minden évszakban és minden időben kiírasztani a védhímlővel beoltás jótékonyosságát a megyék községeinek kisdedeire.

Részletes tárgyalását ez igen fontos ügynek az „Orvosi Hetilap” körébe tartozónak lenni híven, itt e népszerű lapok hasábjain csupán a szülőkre vonatkozó néhány figyelmeztetést tartunk közölhetőnek.

A védhímlővel való beoltás sok ellenzőre talál még honunkban, a népnek felsőbb, még több a közép, legtöbb pedig alsó osztálya közt. Azon balhiedelemben vannak még sokan, miszerint a beoltás által sok kóranyag elfojtatik, miktől különben hímlőzés

alkalmával kitisztult volna a gyermek. Különösen uralkodó azon balvélemény, mintha a védhímlő-oltás által a görvélyt kapnák meg a gyermekek. Illyen és ehhez hasonló balvélemény csaknem teljes meggyőződésre érlelődött már a népben.

Legyenek meggyőződve a kisdedeik sorsán aggódó szülők, hogy a hímlő-oltás, mint az emberiség jólétére czélzó találmányok legüdvösebb egyike, sem az egészségnek nem ártalmas, sem egy, vagy más betegséget be nem fojt, sőt inkább egyedül a beoltástól függ: hogy veszélyes hímlő-járvány ideje alatt testünk különböző részeiben egy vagy más betegségre való hajlam, sőt valóságos betegség ki ne fejlődjék; és a mi még ennél is több, hogy testünk egyik vagy másik része végleges elromlástól, vagy részletes bénulástól megóvattassék.

Például: veszélyes hímlő-járvány uralkodván, minden legügyesebb és gondosabb orvosi eljárás mellett is elvesztheti a gyermek nemcsak életét, de szemei világát és fülei hallását is stb. Nemcsak külalakja rutulhat el, hanem egyik vagy másik tagjában elvesztheti a hajlékonyságot és tagzsugorodás maradhat hátra.

Az imént említett balvélemény bizonyosan ott vette eredetét, miszerint a hímlő-beoltás nem kellő időben és vigyázattal történvén, már a hímlő fogamzása és lefolyása alatt, de utána is, a gyermekek esetlegesen megbetegedtek, vagy némi kúteg mutatkozott legyen a bőrön, mit a szülők a beoltásnak tulajdonítani hajlandók voltak. Az illy esetek aztán szájról-szájra adatván, a népben a védhímlő-oltás iránti ellenszenvet és balvéleményt gyökerezteték meg.

A hímlő-oltásnak meg van a maga ideje, mikor, és vannak szabályai, mellyek szerint annak történnie kell, de fájdalom, e fontos és az ember egész életére lényeges befolyású intézmény nem kezeltek oly lelkiismeretes szigorral s az orvosokra nézve oly kellő gyámolítással és kényelemmel, hogy szükséges orvosi gond alatt lehetnének a beoltott gyermekek, a hímlő-fogamzástól a bevaradásig.

Ezek szerint először is azon kérdést lehet tenni: *mikor oltassék be a kisdéd?*

Legczélszerűbb eljárás és egyedül helybenhagyható: addig oltani be a gyermeket, míg a fogzás ideje be nem állott. Nem határozható ugyan meg pontosan a fogzás idejét, de a tapasztalat arra tanított minket orvosokat, hogy a kisdédnél legtöbbszörre hat hónapos korában kezdődik a fogzás, és így ezen időpontot vevén zsinórmértékül, minden okos szülőnek azt javasolhatni, hogy kisdédét két hónapos korától hat hónapos koráig okvetlenül beoltassa, ha csak valami betegség nem szolgál akadályul.

Kérdés, miért?

Míg a fogzás ideje be nem áll, mindig választhatni ki oly időt, mellyben a kisdédnek legkisebb változása sincs, beoltani pedig csak is ilyenkor lehet és szabad. Mihelyest a fogzás ideje beállott, igen gyéren nyerhetni annyi tiszta időközt, hogy a hímlő megfogamzásával és éréseivel különben is járt szokott lázt, a fogzási láz vagy ott ne érje, vagy ne kövesse nyomban; pedig nem orvosok is könnyen átláthatják, hogy illy esetben a hímlőzés lefolyása két-féle láznak összekötése által nemcsak megzavartatik, de sőt a gyermek élete könnyen veszélyezve is lehet, a mennyiben fogzás alkalmával a különben is agybeli betegségre hajlandó kisdédnekél vér tódulván az agy felé, csakhamar agygyulladás és hirtelen savós kiömlés áraszthatja azt el, és a kisdéd életben maradása igen kétségessé válhatik.

Ezekből megtanulhatják a jó szülők, hogy kisdedeik beoltására legalkalmasabb időszak az életkor 3-, 4-, 5-ik hónapja.

Meggyőződhetnek arról is, miszerint a hímlőbeoltás elmulhatlanul szükséges, és semmi ürügy alatt el nem mulasztható, különben Isten és emberek előtt felelőssé teszik magukat, bizonytalan kockára téve ki magzatuknak egészségét és életét.

Másodszor azon kérdést lehet tenni: *minő szabályok szerint és óvatossággal kell a beoltásnak történni?*

Mint már fölebb is említettük, főgondjuk legyen a szülőknek a beoltásnál arra ügyelni, hogy kisdedeik egészségesek legyenek, és legkisebb ótvar, vagy más kúteg se mutatkozzék testük bőrén. Szóval: legkisebb változásuk se legyen a kisdédnek. A hímlő fogamzása és érése alatt pedig oly gond és ápolás alatt tartandók, mintha valósággal betegek volnának, minthogy csakugyan lázt idézünk elő a beoltott anyaggal, és így irtjuk ki a testből a hímlő-ragályozásra való hajlamot.

A beoltásnál és utána, következő szabályok megtartandók:

A kisdédre bő ujjú tiszta ruhát kell adni, hogy az a beoltás után legalább három napig rajtok maradhasson, hogy így az öltötetés alkalmával könnyen megsérülhető hímlő, fogamzásában és lefolyásában ne zavartassék.

A kis gyermekeknél szükséges ugyan a mindennapi fürösztés, főleg azért, mivel testök részeinek gyöngesége s hajlékonysága miatt igen sok ráncz képződvén, ezek kipállani szoktak és leborlonek, ámde a hímlő beoltástól kezdve, egészen a levaradásig félbehagyandó a fürösztés, és a kipállástól megóvandó helyeket naponkint meg kell mosogatni. Továbbá a szoptató anya vagy dajka is őrizkedjék a meghülestől, indultatoskodástól és gyomor megterheléstől, hogy magával együtt a gyermeket betegségbe ne ejtse, s általa a hímlő teljes kifejlődését zavarba ne hozza.

A védhímlő-beoltás szükségéről minden okos szülőnek helyes fogalma levén, kötelességünknek tartjuk, őket, az *ismételt beoltás* eszméjével is megbarátkoztatni.

A gyógytudomány tapasztalati tudomány levén, a buvárkodó orvosok és természettudósok oly fölfedezéseket tesznek, és oly fontos dolgokat találnak föl, mellyek még azelőtt nem léteztek. Nehány éve már, hogy az ismételt beoltás eszméje terjedni kezd. — Ugyanis tapasztalván az orvosok, hogy sok beoltott egyén újra megkapta a nagyhímlőt, elkezdék az ismételt beoltást oly sikerrel, hogy meg kellett győződniek, miszerint a védhímlőanyag a testben nem tart egész életen keresztül. Az ismételt beoltásnál tapasztalván azt, hogy ugyanazon anyagból, ugyan oly koruak, különböző életidőben levők, ugyancsak egy szülő gyermekei beoltván, mindegyiknél nem fogamzott meg: arról is meg kellett győződniek, hogy a védhímlőanyag meddig tartását a testben meghatározni nem lehet, és hogy az mindenestre függ a beoltott anyag minőségétől és a beoltott hímlő miként kifejlődésétől és befolyásától.

Ezekből azon tanulságot vehetik a jó szülők, hogy beoltott gyermekeik, habár a legszebben megfogamzottak is náluk a beoltott hímlő helyei, — egész életükre biztosítva nincsenek a hímlőzés ellen, következésképen gyermekeiket 12—13 éves korukban ismét be kell oltatniok.

Saját tapasztalataink után is minden jó szülőnek azt javasolhatjuk, hogy gyermekeiknél a beoltást ismételtessék; s mikor, melly életkorban? eziránt mindenestre orvostól kell tanácsot kérni.

1856., 57- és 58-ban kétszáznál többre menő különböző koru, s nemű egyént oltottunk be. — Egynehányat kivéve, mindeniknél megfogamzott a hímlő, melly körülmény azt tanúsítja, hogy az első oltási védhímlőanyag elfogyott bennök és így szükség volt az ismételt beoltásra. Az általunk másodszori oltást kiállott egyének közt legkorosabb volt egy 38 éves nő, legifjabb egy 12 éves figyermek.

Mi teljesen meg levén győződve arról, hogy az ismételt beoltásra elkerülhetlenül szükség van: mindenkinek azt javasoljuk, miként a másodszori beoltást oly fontosnak tartván, mint a kisdédkorit, ne mulassza el magát beoltatni. Furcsának tetszhetik némelyki előtt, — tán mondani is fogja: „bizony nem teszem én magamat gyermekké, nem bajlódom én vele, mindegy már nekem, ha hímlős leszek is,“ ámde nem gondolta meg, miszerint a hóllyagos hímlőnél nincs utálatosabb betegség; hol ezer meg ezer fekély van az ember testén oly sűrűn, hogy egy tűt sem lehetne letenni szabad helyre.

Mi azt hisszük, hogy a védhímlővel való beoltás szükségét a néppel megértetni, leginkább sikerülend lelkéseinknek és tanítóinknak. Az ismételt beoltás eszméjét terjesztetni szintén ők hivatvák, mint a kik legnagyobb befolyással vannak a népre. A kisdédkori beoltásról meg levén győződve lelkéseink és tanítóink, az ismételt beoltás üdvös voltáról és szükségéről előbb meggyőzni őket, ismételt beoltás eseteit mutatván föl, — nekünk orvosoknak legyen kötelességünk.

Dr. Kám Tamás.

A Libényi templom.

Mosonymegye öt nevezetes épületei egyikét, még pedig a legrégiebbet mutatjuk be a t. olvasó közönségnek, a Libényi kath. parochialis templom alakjában, melly a XIII ik század első évtizedében épült. Utána korra nézve e megyében a Magyar-óvári vár áll legelől, ennél sokkal későbbi a köpcsényi herczeg Eszterházy-féle kapu-bástya- és árokkal ellátott kastély, végre korunkbeli művek

az oroszári, gróf Zichy Manó által épített, most cs. kir. Főherceg Albrecht által birt góth stülü várkastély, s a nagyszerű Libény (vagy Rápeza) szent-miklósi báró Sina János birtokában levő czukorgyár. — Libényt más két helységgel együtt legelőször Hédervári Sándor és Szerafin főnemesek birtokában találjuk ¹⁾ a XII. század közepe táján ²⁾ Ezek elhalván, királyi kézre került, majd több külfölditől, részint királyi adomány, részint vételi jogon birattott, később III. Béla király birtokába jött. Ennek fia Imre király Hédervári Saul, kalocsai érseknek, adományozta s így viszont a Hédervári család birtokába került. Az érsek halála után fivérei, Póth mosonyi főispán, Csepán bácsi főispán, Sándor és Mór fia István, három testvér s unokaöcs, nem akarván birtokukban megtartani e jószágot, a Benczéseknek adományozták, előbb egy monostort és az 1-ső szám alatti alapra, a 2-ik szám alatti rajzon a homlokzatot elötüntető gyönyörű góth stülü, szent Jakab apostolról nevezett apátsági szentegyházat rakatták, 3-ik szám alatti képünk a volt ékes portalét, a 4-ik szám alatti pedig északnyugoti oldaláról ábrázolja hazánknek e magasztos régi építészeti emlékét.

Az alapító Hédervári nemzetiség Jeruzsálemből egy olly ékes mivű oltárt szerzett az új templomba, mellyről Fuxhoffer ³⁾ azt mondja 1803-ban, hogy a mai kor hiába kísértene meg mása készítését.

E templom és a monostor építését év szerint határozottan állítani nem lehet, annyi azonban bizonyos, hogy II. Endre király 1208-dik évben a Héderváriak ezen alapítványát megerősíté ⁴⁾, melly oklevél záradékában két alapító neve is előjön,

u. m. az egyik Csepán — István fia — ekkor már mint az ország nádora és Bács megye főispánja, a másik Póth mint mosonyi főispán; — emlitetik még a többek közt Péter győri püspök és az ismeretes Bánk Bán is.

Ezen most emlitett megerősítő királyi okmányból kitünik, hogy e monostor javai Libény, Libény. (Rápeza) Szent-Miklós faluk és a mostani János-házi, Barátföldi puszták határaitra kiterjedt ⁵⁾, s így északról a kis Duna, délről a Rápeza vize határolta. Számos

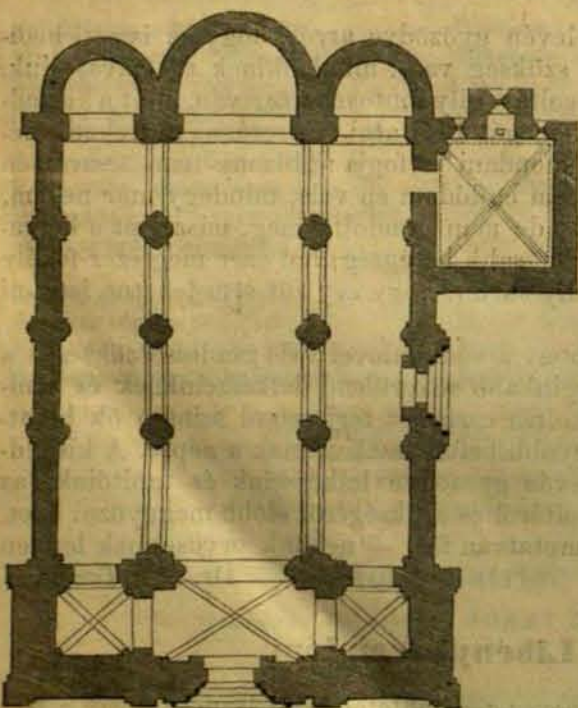
Mosony megyét igen megrongálák. 1271-ben Ottokár cseh király Mosony városát a földdel egyenlővé tevé adott hite daczára, Gvercsellen várát lerontá annyira, hogy most helyét sem tudjuk kikutatni, Óvárt megvívta s letarolta. Ekkor semmisítették meg azon falvak (villa) és puszták (praedium), de a libényi remek egyház: hogyan-hogyan se — épségben maradt. —

A mohácsi vész után a Benczések elhagyták e nyílt helyet, félvén a törökök gyakori berontásai- és pusztításaitól, míg 1594-ik évben a következő eset adta elő magát.

Julius elején ⁶⁾ néhány ezer török Győr-Szent-Mártonra, a Pannonhalmi vár és monostorra rontott, s azt bevevén, öcsényi Baranyai Pál főpápot felkonczolta társaival együtt, csupán egy laicus, (szürbe burkolva) illanhatott el. ⁷⁾ Ez a jámbor a Barátföldi pusztán letelepedett s azt mint a rendjéhez tartozó jószágot elfoglalta, s mint földesur senki által sem háborgattatva birtokolta haláláig.

A XVII-ik század elején Himmelreich György Pannonhalmi kormányzó (Commendatarius) Baksay István rokonának adományozta a Libényi apátságot s hozzá tartozó jószágot, vagy, mint Fuxhoffer írja, elárulta, eladta. Ez azonban a Győrött tanító Jezsuitáknak adta át, kik szünidejüket rendszeren itt töltötték; a fenebb emlittem ritka mivű oltárt azonban a Jezsuiták átadták a Bencz-

seknek. — 1661-ben Györ megye előtt a Pannonhalmi apát Magyar Placid ellenmondott a Jezsuitáknak, a Libényi apátság birtoklása miatt ⁸⁾, azonban e rend, egész II. József által történt eltörléseig, birtokában maradt, de ekkor Libény egy része, Sövényháza hely-

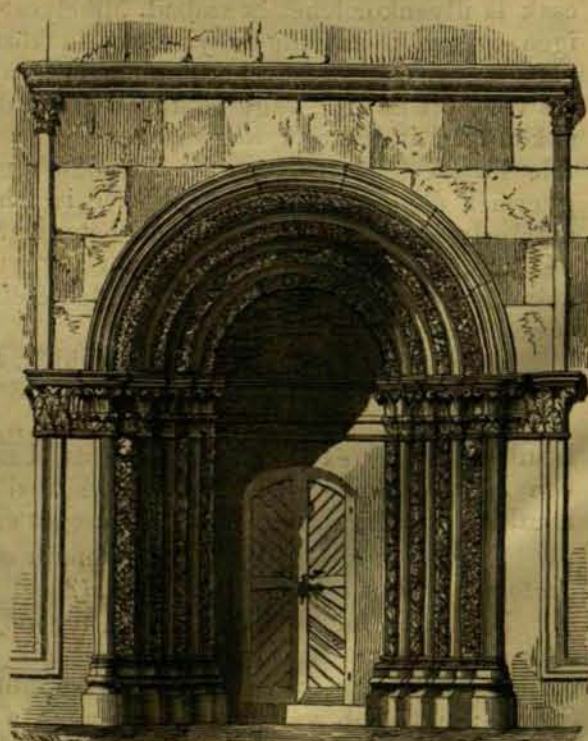

1. Libényi egyház alaprajza.

faluk és puszták fordul elő ez oklevélben, mellyeknek most már helyét sem tudják megmondani a lakosok. Nem is csoda, mert az 1241-ik évi tatárpusztítás, s az 1271-ik évbeni cseh pusztítások

2. Libényi egyház homlokzata.

3. Libényi egyház portaléja.

a mult évtizedben báró Sina János vette meg. — A templom a k. kamara birtoklata alatt zárva s elhagyatva állott s a lakosok egy nagyobbféle kápolnában végzik az isteniszteletet, majd kijavittatván és be-

meszeltetvén, parochialis templommá tétetett s Sz. Margitról elneveztetett.

Van e helységben az evangélikus protestánsoknak is anya-templomuk; szép iskolájuk felépítéséhez maga a helység volt földesura, báró Sina János is több ezer téglát ajándékozott.

Lakosai száma 1853-ban 1336 kath., 580 ev. protestans, 17 zsidó, 214 kath. iskolába járó gyermekkel. Nyelvre nézve legnagyobb rész magyar, sokkal kevesebb német. E helységtől nyugatra már magyar helységet nem találhatni Mosonmegyében.

A régi monostor nyoma is elenyészett.

E nevezetes templom építészeti és történeti terjedelmes leírását illő helyen veendi az ilyenekben gyönyörködő t. olvasó közönség.

Ráth Károly.

Kutatók: ¹⁾ Codex Diplomaticus Regni Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. Studia et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. T. III. V. 1. p. 59. — ²⁾ Carolus Wagner: Collectanea Genealogico-Historica Illustrium Hungariae Familiarum, quae jam intercederunt. Decas I. p. 75. — ³⁾ Damiani Fuxhoffer Benedictini Pannonii, in Alma Dioecesi Veszprimiensi Parochi Aszoföensis, et Ven. Districtus Fürediensis Vice-Archidiaconi Monasteriologia Regni Hungariae. Veszprimii, 1803. Liber 1. pag. 183—185. — ⁴⁾ Codex Diplomaticus T. III. V. 1. 58—66. — ⁵⁾ Ide tartoztak még Sár, Nostroy, Onduch, Bernel veszprimiegyei helységek. C. D. T. III. V. 1. 64. lap. — ⁶⁾ Krekwitz: Donaustrom, das ist die Beschreibung der Städte, Märkte, Ortschaften, Festungen etc. 1695. 698. l. — ⁷⁾ Dr. Lányi Károly: Magyarföld Egyháztörténeti 1844. 287. l. és Fuxhoffer már említett helyen. Krekwitz és a „Status personalis, officialis et localis Religiosorum . . . Archi-Coenobii S. Martini in Sacro Monte Pannoniae ordinis S. Benedicti“ című 1846-ban megjelent könyv 46. l. másképp adja elő ez eseményt. — ⁸⁾ Status . . . Archi-Coenobii S. Martini 50. l.

A gyil (krokodil) vadászata.

Plinius a gyilvadászatot igen élénk vonásokban írja le. E szerint a Nilfolyó egyik szigetén élt egy, a gyil igen üldözött nép, a tentyritek. A gyil csak azokra nézve veszedelmes, a kik szaladnak előle, a ki üldözi, az elől menekülni törekszik. Csak egyedül a tentyritek merték megtámadni.

Ezek a folyó ellenében utána usztak, rá ültek, mint a lóra, s midőn az harapni hátra hajolt, kinyitott szájába erős botot tettek keresztbe, mellynek egyik végét a jobb, a másikat a bal kézzel erősen megmarkolták s annál fogva, mint zablával a lovat, igazgatták, a partra kikergették s itt kényszerítették kiokádni az elnyelt emberek hulláit, hogy azokat eltemethessék. — Angolországban az angol muzeumban is van egy színelt kép, melly hasonló jelenetet ábrázol.

Más módja a gyilvadászatnak, mellyet Amerikában is utánoznak, abból áll, hogy a parttól némi távolságra, valamely állat hangját utánozzák. A gyil azon jóhíszásban, hogy prédát kerit, a partra jön. Ekkor átszurják a téltre erősített dárdban. A gyil vissza ugrik a vízbe. Hagyják ott uszkálni míg kifárad, azután ismét a partra kergetik, botot dugnak keresztben szájába, hátára ugranak s száját erős madzaggal bekötözik.

Herodot leírása szerint, az egyiptusiak horogra darab sertéshúst kötöttek s ezt hagyták a vizen lebegni, a parton pedig egy eleven sertést rikat-tak. Erre a gyil a vízből földugta fejét, az ott lebegő sertésfalatot elnyelte s vele együtt a horgot is. Ekkor a partra huzták, szeméit, hogy ne lásson, bekenték agyaggal s aztán könnyen elbántak vele.

Amerikában több helyen hasonlóan horgot vetnek a kajmánok, s hogy ez azt vélje, miszerint valamely állat közel egy, teknősbéka száraz teknőjére ütnek fejszéval néhányat, melly eljárás közben azt szokták mondani, hogy most a kajmánok ebédre harangoznak.

Magyar oklevelek a török világból.

(A XVI. és XVII. századból.)

(Vége.)

VIII.

My az Hatalmas és Győzhétlén Csaszárunk Vegh Eger varanak Tysza és Duna között való Heleink és Hadainak gondviselő ura és parancsolója, Tekintetős és Ngos vitéz Vezér Muszli passa.

(Aláírás.)

Ty megnevezött Rosnjo varosi birak és polgarok fejétök életötök vesz-tésé alatt parancsoljok, se orat se napot né variatok, mihelt ez parancsoló uri ezimörös lévelünkét lattjatok, ottan mingiart siétségél és uri czimörös leve-lünk néktök prezéntalo és mutato rab mellé régi émbéért réndélvén és Lő-cséré vigiék szépen, és él né halgassatok és sikétségré né vigiétök mért njársba szurattok; még ez dolgot pedig szaz tallér birsag alatt parancsoljok, az szeméitök föl nyssatok, hogi még né bannjatok. Iratot Végh Eger va-raba die 16 Décémbris 1676. Idem qui et supra.

IX.

My az Hatalmas és Győzhétlén csaszárunk Végh Eger varanak Tisza és Duna között való Heleink és Hadainak gondviselő ura és parancsolója Tekintetős és ngos vitéz Aly pasa.

(Aláírás.)

Rosnjo varosi bi-
rak Tyz szekért, Hor-
kai és hoszuréti birak
egi szekért, agtéki
biro egi szekért, Hárs-
kuti és csocsomi birak
egy szekért, szilari és
Rudnaj birak egi sze-
kért, Betlári biro egi
szekért, Répasi és li-
héri birak egi szekért,
várboczi biro egi sze-
kért, pongiologi biro
egi szekért, szirkoí és
paradni birak egi sze-
kért, Ty meg nevezott
falusi birak és polga-
rok feietök életötök
vesztésé alatt paran-
csoljok, se orat se na-
pot né variatok mihelt
ez parantsoló uri czi-
mörös levelünkét lat-
tiatok, ottan mingiart
siétségél hova-hama-
rab kültést kügiétök
bé, ez ratok rendölté-
tett tabori szekérekét
az jancsar vitezök ala
és az szekérékén lan-
czok, vasak és kassok
légiének. ötöd napra
pedig itt légiének az
tabori szekérek, mivel
az jövő szerdan meg
indulunk, ezt él né hal-
gassatok és sikétségré
né vigiéték mért ha
ötöd napra itt ném
lésznek az szekérek, él

4. Libényi egyház északnyugatról.

hidjéttök el raboltatok és sokat njársban szurattok meg és igi méli az ania-
tok csöcsiből téjet szoptatok, az is kesérűvé fordul. Az dolgot pedig szaz
taller birsag alatt parancsoljok, az szeméitök is jól föl nyssatok hogi meg ne
bannjatok. Iratot Vég Eger varaban die 25. July 1681. Idem qui et supra.

Külczim: Rosnjo birok adasék, Rosnjo biro lohalalaban hordoztasd
meg és ismét hozd hozd bé, mert njársban szurom még ha fogiatkozás lészén
a dologban. Hoszu-Réten, Haskuton volt 29. July.

X.

My az Hatalmas és Győzhétlén csaszárunk vég Eger varanak Tysza
és Duna között való Heleink és Hadainak gondviselő ura és parancsolója,
Tekintetős és ngos vitéz Haszám passa.

(Pecsét és aláírás.)

Adjok tutokra es értesökre mindönöknek az kiknek illik ez levelünk-
nek rendiben, valakik ez uri czimörös levelünkét szömeikkel latvan és olvastatni
füleikkel halliak. . . . Hogy Velkenje nevü falunak magyar részről levő földes
ura akarván és akar Nagi szombatbol Velkeniének Hatarara az vármegieből
rendöltötöt nőmősekkel edjüt jönni és eligazítani törvényök szerint, és tölünk
szabadságot ker vén, méli jövésüket mi jo jonak itélvén, adunk az megneve-
zött velkenjei magyar urnak szabadságot az vármegiektől elrendöltötöt töb
nőmősekkel edjüt és fogadjok is uri Török hitünkre emberségünkre tisztessé-

gúnkre, hogy az mi részünkről bántása a bantások ném lézésén, hanem az megnevezött vélkéniei magyar ur bizvast jöhessen az varmegyétől elrendült nömösökkel edjiutt es az hatarokat régi törvénjök s szokások szerint szépon köztök eligazitsak, hogy ézéntül az falusiak közöt villongás né legiém és el-

igazítván ismét békével ménnienek. Melinek nagioib bizonsjagara és állandob erőségére adtuk kézeben ez uri czimörös lévelunket uri pöcsétünkkel meg erősítvén. Iratot Vég Egér varabaa die 25 Augusti anno 1669. Idem qui et supra. Közli *Lehoczky*.

T Á R H Á Z.

A magyar Akademia közgyűlése

hétfőn december 20-kán (s nem 21-kén, mint a Vasárnapi Ujság mult számában hibásan áll) déli órákban tartatott meg teljes diszszel és ünnepélylyel a nemzeti Muzeum diszteremében. Mi is, bár e gyűlés részleteit nem közölhetjük, örömmel jegyezzük fel ide, hogy minap kifejezett reményeink teljesültek, s a roppant számmal megjelent közönség a legmelegebb részvétet tanusitá tudományos nemzeti intézetünk ez újjászületési ünnepélyén. Az igazgató tanács és az Akademia minden osztálybeli tagjai számosan valának képviselve; a férfiközönség a nagy terem minden zugát betölté, úgy hogy egy nagy rész hely hiánya miatt visszatérni volt kénytelen; a négy karzatot hölgy-közönség foglalá el, a háttérben szintén a terembe nem fért férfiakkal. Az ülés fénypontját a két elnök beszédei képezték. Gróf *Deseffy Emil* akadémiai elnök megnyitó beszéde valódi remekműve volt egy tudományos alapokon nyugvó, statusférfiúi bölcseséggel, stylistikai s szónoki erővel tartott előadásnak, melyet átgondolt, komoly hazafiai érzelem melegített át. Lesz még alkalmunk e beszéd egyes részeire visszatérnünk; most csak annyit, hogy a közönség, ha még eddig nem tudta volna is, ez alkalommal teljesen meggyőződött, hogy az Akademia elnöki székét olly férfi foglalja el, kinél arra méltóbbat nem ismerünk, akár a szellemi erőt, akár a férfias, hazafias jellemet tekintjük. A classicus beszéd egyes helyeit számtalanszor szakítá félbe a közönség hangos éljenzéseivel. Hasonlót tapasztaltunk azon beszéd elmondásakor, melyet b. *Eötvös József* másodelnök *Vörösmarty* emlékének szentelt. Báró *Eötvös* e téren nem először hódítja meg a hallgatóság érzelmeit s régibb időkben tartott emlékbeszédei mind megannyi gyöngyök a M. Akademia irományai között. *Vörösmarty* emlékét alig dicsőíthette volna valaki méltóbban, mint b. *Eötvös*, ki költői lelkének és szónoki tehetségének egész fényében állott újra előttünk. A két elnöki beszéd között a titoknok *Toldy Ferencz* terjeszté elő jelentését az Akademia 11 évi történetéről, s *Fivaldszky Imre* r. tag tartott egy természettudományi előadást. Végül az ujonnan választott jegyző, *Csengeri Antal* olvasá fel az akadémiai jutalmazások s jutalomhirdetések jegyzékét. Mire az elnök zárbeszéde következett. A gyűlés külakjának jellemzésére nézve megjegyezzük, hogy az Akademia tagjai teljes magyar diszruhában jelentek meg.

A magyar Akademia új tagjainak névsora.

A dec. 20-i közülésben felolvasott jegyzék szerint a felsőbb helyen megerősített választások eredménye következő:

A nyelv- és széptudom. osztályban elválasztattak.

- Tiszt. tagokul*: Deáki Zsigmond, Lukács Móríc.
- Levelező tagokul*: Arany János, Szepesi Imre, Tompa Mihály, Vass József, Zsarnay Lajos, Finály Henrik, Jókay Móríc, Szász Kár., Tárkányi Józsa., Gyulay Pál, Podhorszky Laj., Riedl Szende, Imre Sánd., Mátyás Flór.
- Rendes tagokul*: Lugossy József, Arany János, Ballagi Móríc, Hunfalvy Pál.

A philosophiai osztályban.

- Tiszt. tagokul*: Szilasy János, Dánielik János, Hoványi András.
- Rendes tagul*: Erdélyi János.
- Levelező tagokul*: Greguss Ágost, Almásy Balogh Sámuel, Szalai István, Somogyi Károly, Mészáros Imre, Ney Ferencz.

A történeti osztályban.

- Tiszt. tagul*: Gróf Mikó Imre.
- Rendes tagokul*: Wenzel Gusztáv, Csengeri Antal, Fényes Elek, Podhraczký József.
- Levelező tagokul*: Gróf Andrássy Manó, Kazinczy Gábor, Szabó Károly, Szalay Ágoston, Ipolyi Stummer Arnold, Nagy Iván, Páur Iván, Ráth Károly, Schröck Ferencz, Csinár Mór, Magyar László, Szilágyi Sándor, Knausz Nándor, Konek Sándor, Pauer János, Hunfalvy János.

A matematikai osztályban.

- Levelező tagokul*: Tomori Anasztáz, Hollán Ernő, Petzval Ottó, Kruspér István, Weisz Armin. — b) *Rendes tagul*: Petzval Ottó.

A törvénytudományi osztályban.

- Tiszt. tagokul*: gróf *Deseffy Emil*, Bartal György.
- Rendes tagokul*: Tóth Lőrincz, Pauler Tivadar.
- Levelező tagokul*: Lónyay Menyhért, Udvardy Ignác és Récsi Emil.

A természettudományi osztályban.

- Tiszt. tagokul*: Kubinyi Ferencz, Korizmics László, Balassa János.
- Levelező tagokul*: Berde Áron, Jedlik Ányos, Kéri Imre, Szabó József, Sztoczek József, Lang Adolf, Nagy József, Arányi Lajos, Dorner, József, Entz Ferencz, Schirhuber Móríc, Gönczy Pál, Morócz István, Kovács Sebestyén Endre, Galgóczi Károly.
- Rendes tagokul*: Jedlik Ányos, Pólya József, Nendtvich Károly, Török József.

Az ülés folyama alatt érkezett az akademiához Ö cs. kir Fenségének *Albrecht főhg.* főkörmányzó urnak magas intézvénye, melylyel az Akademia által megválasztott külföldi tagok is mindannyian megerősítettnek, minélfogva azon kedvező helyzetben vagyunk, e választások eredményét is a t. közönségnek szintén tudomásul hozhatni. — A megválasztottak nevei következők:

I. A nyelvtudományi osztály részéről: *Popp Berlin*, *Gabelentz Altenburg*-, *Grimm Jakab Berlinben*, *Pott Halleben*, *Rawlinson Londonban*, *Schott Vilmos Berlinben* és *Watt Londonban*.

II. A történeti osztály részéről: *Cantu Milanóban*, *Chlumezki Brünben*, *Demidoff Anatol herczeg Pétervárott*, *Fallmeyer Münchenben*, *Flegler Nürnbergben*, *Guizot Párisban*, *Macaulay Londonban*, *Mignet az erkölcsei tudományok akademiájának titoknoka Párisban*, *Montalembert gróf Párisban*, *Rafn Koppenhágában*, *Ranke, Raumer és Ritter Károly Berlinben*, *Theiner Rómában*, *Thierry Amade Párisban*, *Valentinelli Velenczében*.

III. A jogtudományi osztály részéről: *Laboulaye Párisban*, *Overs-tone Londonban*, *Ran Heidelbergában*, *Tocqueville Párisban*, *Wangerow Heidelbergában*.

IV. A matematikai számosztály részéről: *Ettingshausen A. Bécsben*, *Herschl Londonban*, *Queteles Brüsselben*.

V. A természettudományi osztály részéről: *Baumgartner Bécsben*, *Bell Londonban*, *Bunsen Robert Heidelbergában*, *Dumas Jakab Párisban*, *Faraday Londonban*, *Flourent a tudományok akademiájának titoknoka Párisban*, *Geoffroy-St.-Hilaire Párisban*, *Humboldt Sándor Berlinben*, *Liebig Münchenben* és *Milne Edwards Párisban*.

A mi a hazai új választásokat illeti, a mint a titoknok felolvasá azokat, igen sok tisztelt, érdeműs férfiú nevével találkoztunk, s legnagyobb részében igazságosnak, méltónak találtuk a választást; volt azonban e névsorozatban egy csoport olyan is, melyek új vagy ismeretlen hangzásuknál fogva némi meglepő hatást gyakoroltak a közönségre, valamint más részről több ismert név meg épen az által szólott igen hangosan, hogy nem említették. Talán megtudjuk idővel az egyes választások bővebb indokolását, addig is egyelőre köszönetet szavazunk az érdemes választóknak, hogy annyi jeles férfiút fedeztek fel a ajándékoztak a nemzetnek. Öszintébben nem ohajtunk semmit, mint hogy az Akademia tekintélye semmi tekintetben csorbulást ne szenvedjen. A tagok levelezése mellett egy kis *virágzást* is mindenkor szivesen látnánk. A titkos szavazat nem arra való, hogy titkos tudósokat teremtsen.

A magyar Akadémiai jutalmak kiosztása.

A titoknoki jelentés egy részét az akadémiai közülésben a 11 év óta ki nem osztott jutalmak előadása tette. Ennek rövid kivonata következő:

1. A nyelvtudományi osztálynak 1846-ban *Marczibányi*-jutalomra kitűzött kérdésének megfejtéséért („Dunántuli nyelvjárások“) *Vass József* kolozsvári tanár nyerte a 30 darab aranyat. — 1847-ben *Repicsky János* nyerte el a 100 aranyat.

2. A philosophiai, 3. a történettudományi, 4. a hadtudományi kérdésekre pályáiratok nem érkeztek be.

5. A természettudományi osztályban a *Vitéz-féle* 30 arany jutalmat („Hazánk kopár vidékeinek hasznosítása“) *Pávai Elek* vegytudor nyerte.

6. Az *Ujváry-féle* 15 darab jutalom („Széchenyi Pál életrajza“) ki nem adatott.

7. Az 1842—47-ig megjelent törvény- és államtudományi munkák közül *Szalay László* „Státusférfiak és szónokok“ könyve nyert 200 aranyat. — A *Marczibányi*-jutalmat nyerte *Frank Ignác* „A közigazság törvénye Magyarhonban.“

8. Az 1843—48-ig megjelent nyelv- és szépirodalmi munkák közül *Petőfi Sándor* költeményei nyerték el a 200 arany díjas jutalmat (a díj a költő fiának fog kiadatni). — A *Marczibányi-féle* 50 aranyat *Fogarasi János* „A magyar nyelv szelleme“ nyerte.

9. Az 1844—49-ig megjelent történelmi munkák közül 200 aranyat, *Jászay Pál* „A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után.“ A *Marczibányi-féle* 50 aranyat, gróf *Kemény József* és *Nagyajtai Kovács István* „Erdélyország történelmi tára.“

10. Az 1845—50-ig megjelent természettudományi munkák közül 200 aranyat *Jedlik Ányos* „Súlyos testek természettana“; a *Marczibányi*-jutalmat *Berde Áron* „Légtüneménytana.“

11. Az 1846—51-ig megjelent matematikai munkák közt megkoszoruztatott *Henszmann Imre* „Kassa városának ó-német stílyü templomai.“

12. Az 1847—52 megjelent philosophiai munkák közt a *Marczibányi* jutalmat *Greguss Ágost* „A szépirodalom alapvonalai.“

13. Az 1848—53 megjelent törvény- és államtudományi munkák közt 200 aranyat b. *Eötvös József*: „A XIX. század eszméinek befolyása.“

14. Az 1849—54-ig megjelent nyelv- és szépirodalmi munkák közt 200 aranyat *Toldy Ferencz*. „A magyar nemzeti irodalom története.“ a *Marczibányi* jutalmat *Arany János* „Toldi estéje.“

15. Az 1850—56 beadott történelmi munkák közt kettő itéltetett egyenlőn méltónak a 200 aranyra, u. m. gróf *Teleki József*, „Hunyadiak kora“ és *Szalay László*, „Magyarország története.“ Miután gr. *Teleki* egyenes örökösök nélkül halt meg, az egész díjt *Szalay László* nyerte el. — A *Marczibányi* jutalmat *Ipolyi Arnold*, „Magyar mythológiája.“

16. Az 1851—56-ig megjelent természettudományi munkák között: „*Mezei gazdaság könyve*“, kiadják *Korizmics, Benkő, Mórócs*, nyert 200 aranyat. A *Marczibányi*-jutalmat *Nendvoich Károly*, „Magyarország legjeleseb közzételepei.“

17. Az 1852—57-ig megjelent matematikai munkák közt jutalmat nyert *Petzwall Otto*, „Elemi mennyiségtana.“

A Magyar Tudományos Akadémia jutalomtételei 1858-ban.

I. A nyelv és széptudományi osztályból.

1. Kivántatik a magyar nyelvújítás története és bírálata, a magyar irodalom kezdetétől az újítási harczig. Figyelembe veendő tehát az irodalmi szóképzés első kísérletei a régi bibliafordításban s a többi középkori emlékekben; továbbá a XVI. XVII. századbeli igyekvések, különösen egy hittudományi, bölcsészeti és jogi műnyelv megalkotásában; végre a XVIII. század abbéli élénk mozgalmait, s a kérdés állása, midőn *Kaninczy Ferencz* a nyelv-átalakító küzdelmeket megindította.

Jutalma *Marczibányi* alapítványából negyven darab arany. — Határnap június 30. 1859.

2. Kivántatik a magyar eposi költészet főbb formáinak történeti és szépirodalmi méltatása, különösb tekintettel *Zrinyi*, *Gyöngyösi*, *Vörösmarty* és *Arany* iskoláikra, s azon befolyásra, melyet reájok az ó és újabbkori epos gyakorlott.

Jutalma *Vitéz*-alapítványából negyven darab arany. — Határnap martius 31. 1860.

3. Kivántatik egy történeti és széptani emlékirat *Kazinczy Ferencz*ről mint költőről, prózairól és műfordítóról, tekintve a nyelv átalakítására gyakorlott hatását is.

Jutalma ötven darab arany. — Határnap augusztus 20. 1859.

4. Költemény kivántatik, mellynek tárgya: *Kazinczy Ferencz* emlékezte. Jutalma ötven darab arany. — Határnap aug. 20. 1859.

II. A történelmi osztályból.

5. Adassék vázlata a magyar nemzet műveltségi állásának az első fejedelmek korszakában; jeleltessenek ki a kacsok, mellyek őseinket fokról fokra közelebb hozták a keresztyénséghez s terjesztették elő a keresztyénség behozatala mind történelmi momentumaira, mind államalapítási első következményeire nézve. Jutalma száz darab arany. Határnap martius 31. 1860.

6. Kivántatik *Hunyadi János* életrajza, ifjúsági és családi olvasókönyvül. Jutalma *Ujváry Mihály* ajánlatából tizenöt darab arany. Határnap jun. 30. 1859.

III. A természettudományi osztályból.

7. Adassék a *Balaton*nak leírása föld- és természettani, ugy természetrajzi tekintetben; és fejtsék ki azon befolyás, melly a *Balaton* vizszíneinek szándéklott lejebbszállításától egészség és természettani, ugy egyéb tekintetekben is várható az állam és közigazgatásra; végre állíttassanak pontos és számokra visszavitt adatok alapján egymással szembe annak jó és rossz következményei.

Jutalom száz darab arany. — Határnap martius 31. 1860.

Irodalom és művészet.

+ (*Jókai* „*Decameronjának*“) második része már sajtó alatt van, s mint az „*Üstökösben*“ olvassuk, két kötet januárban, a többi pedig májusban fog megjelenni. Eddigi megjelenésüket szerzőnek hosszabb ideig tartott betegeskedése gátolta.

+ („*Határidő-naptár*“) jelent meg *Landerer* és *Heckenast* nyomdájában, az év minden napjára külön kelt-számmal bíró tiszta lapokból áll; ezenkívül a rendes naptári részt, pénz-számitó táblát, s az új bélyegfokozatot tartalmazza. Ügyvédek, hivatalnokok és üzérek számára igen alkalmas naplóul szolgál. Ára 1 ft. 40 kr. új pénzben. Remélhető, hogy ez, ekkorig irodalmunkban új neme a gyakorlati hasznu kézikönyveknek, nagy keletnek fog örvendeni.

+ („*As ordaliák vagy Istenítéletek*“) című érdekes történeti munka *Révész Imrétől*, melly már az „*Uj magyar muzeumban*“ is megjelent, most önálló füzetben is kapható. Szerző az ordaliák mivoltának, eredete s történeti fejlődésének feloldása után, az istenítéletek következő nemeiről értekezik: 1. Bajvívás. 2. Sorsvetés. 3. Tűzpróbák. 4. Vizpróbák. 5. Szent falat próbája. 6. Feszület próbája. 7. Szent vacsora próbája. 8. A holttest vagy gyászpad próbája. A füzet 35 lapra terjed.

⊙ Megjelent a „*Sárospataki füzetek*“ második évi folyamának VI-ik fürete. Szerkeszti *Erdélyi János*. Tartalma: Isten akarata a világ lényege, *Szalay István*; A legújabb theologiai mozgalmak Németországban, *J. Y.*; Az angol nevelési rendszerről, *Szeberényi Lajos*; Reggeli ének, *Miskolcsi Pál*; Esti ének, *Feltámadok, Somosi István*; Ujévi elmélkedés, *Miskolcsi Pál*; Jézus és a vádlók, *Cselder Márton*; Papszentelési mód a dunántuli ág. vallásuaknál a XVII. század elején, *Garády*; Szabolcsmegye rendei a kebelbéli egyházak iránt intézkednek, 1607; Sz.-Sárospataki gymn. tanácskozmány jul. 31. 1858, *Antalfi János*; Hivatalos előterjesztés a marmaroszigeti h. h. gymn. állásáról 1857/8 évről, *Szilágyi István*; A tiszáninneni h. h. egyházkerület népiskoláinak kormányzata, *Antalfi János*; Protestáns világkrónika;

(A voivolok Amerikában); A protestantismus Olaszországban; Bern; Bazel; Felső Rajna; Naumburg; Bécs. — Előfizetési ár postai küldéssel egész évre 6 pft. Az előfizetés a szerkesztőséghez Sárospatakra vagy Pestre Ráth Mór könyvkereskedésébe küldendő.

⊙ Megjelent a „*Mezei Gazdaság könyve*“-nek V. kötete, az „*Őszi Gyakorlatok*.“ Örvezetett jele mezőgazdaságunk előhaladásának azon nagy részvét, mellyel e könyv a közönség részéről találkozik. — A szerkesztőség teljes bizalommal kéré fel azon tisztelt megrendelőket, kik munkáik előfizetési árának csak felét fizették be, sziveskedjenek a még hátralevő részletet is a „*Gazdasági Lapok*“ szerkesztőségéhez beküldeni.

+ (*Stir József előfizetést nyit*) illy című munkára: *Utmutató*, a tagosítási s urbéri rendbeszedési perek felszereléséhez megkivántató elmunkálatok, nyomozások teljesítése, bizonyítékok és okiratok előszerzése körüli eljárásban, a cs. k. szolgabírói hivatalok, járásbíróóságok, kerületi hivatalok, valamint a bírák, ügyvédek s felek használatára. A 10—12 ivnyi munkának előfizetési ára postán bérmentesen megküldve 1 pft.; bolti ára 1 ft. 30 kr. p. p. leend. Az előfizetési pénzek jövő évi január 19-ig vagy a szerzőhöz (a cs. k. szolgabírói hivatalnál Gyöngyösön), vagy *Szilágyi Virgil* ügyvéd urhoz (Pest, hatvani utca, Kölberház) küldendők. A munka jövő évi február hóban fog megjelenni. A ki 10 előfizetést gyűjt, egy tiszteletpéldányt kap.

⊙ (*A selmeczi evang. főtanodai ifjuság „irodalmi köre*“) 3000 kötet régi jól rendezett magyar könyvtárral bír, s több magyar lapot járát. E társulatnak egykor *Petőfi* is tagja volt, s az 1838—9-ki évkönyben tőle sajátkezűleg beirt „a hűtlenhez“ című költemény olvasható.

⊙ *D. Fülöp Franciska* előfizetést hirdet „*Rögtöni fagyaltkészítés titka*“ című könyvecskére. E titok azt foglalja magában, mint lehet tíz perc alatt a legfinomabb fagyaltat elkészíteni a legnagyobb mennyiségben s többfelét egyszerre. A ki tudja, hogy a fagyaltkészítés eddigi módja három, sőt négy órai hosszas fáradságot vesz igénybe, az érdeklél fog e könyvecské után nyulni s reméljük, hogy kivált az urhölgyek körül nélkülözhetlen kézikönyv leend. Ez olly kedves csemege rögtöni elkészítésének titka, s e mellett jutányosabb s könnyebb volta, mint az eddig ismert hosszadalmas és költséges eljárásé, teljesen megérdemli a közfigyelmet és pártolást. A mű előfizetési ára 1 pft. Feles számú példányok nem nyomtatnak. A mű jövő év január havában okvetlenül megjelenik. Az előfizetések legfőlebb dec. 30-ig a szerzőnőhez küldendők Budára, *Viziváros, bécsikapu-utca 751. sz. a.*

⊙ *Czilchert Róbert* urnak a m. gazdasági egyesület által koszoruzott „*Állattenyésztési eszmék, szemközt a Magyarországon jelenleg alaptól megváltozott gazdálkodási viszonyokkal*“ című pályamunkája már sajtó alá adatott s a jövő febr. hó elején megjelenik.

+ (*Shakespeare műveinek*) magyarra fordítása körül erőlyesen folynak az előkészületek. A fordításnál használandó angol szövegül a *Delius-féle*, minden eddig megjelentek közt legjobbnak ismert kiadás van kitizve. A magyar kiadás minden egyes fürete, melly a nagyobb olcsóság végett stereotyp alakban nyomatik, egy komoly és egy vig színművet tartalmazandó. A fordítás szigorú bírálatnak lesz alávetve. E végett *Arany*, mint műfordító, és *Csengeri*, mint műítész, állandó bírálókul kerettek föl, kik maguk mellé még egy harmadikat vesznek a fordítók közül mindig felváltva és betűrendben.

+ (*A nemzeti színház igazgatósága*), mint halljuk, már megkezdte a jövő évrei szerződötéseket színházunkhoz. Az eredményt kíváncsian és vérmes reményekkel várjuk. Híre jár, hogy *Schnaidtinger* k. a. ki egy idő óta az itteni német színpadon szerepel, a drámai szerepekre négyezer p. ft. évi díj mellett már szerződötve is volna.

+ (*Munkácsi Flóra k. a.*) közelebb a debreczeni színpadon, mint vendég nyolczszor lépett föl, s a nagyszámú közönség mindannyiszor lelkesedve fogadta művészi játékát.

+ (*Szigligeti, a nemzeti színház titkára jelenti*;) hogy a színház ügyeit vezető bizottmány határozata szerint a bold. gr. *Teleki József* alapítványából a jövő évben pályadíjjal jutalmazandó eredeti szomorujáték szerzője, a nemzeti színházról ugyanazon jóvedelmi részeket és százalékokat nyerendi, mellyekben a nemzeti színpadon előadott más eredeti darabok szerzői részesítettek. (Eddig ez nem ugy volt.)

M i u j s a g ?

⊙ (*A pesti takarékpénztár-intézet házat fog építtetni.*) A beérkezett építési tervek, szabad megtekintésre a takarékpénztár épület helyiségén megzemlélhetők a választmányi s részvényes tagok által e hó 19., 20., 22., 23. és 25-ik napján.

+ (*Fátyol Károly*) gondolkás, közelebb Magyar- és Erdélyországban körutat tesz. Hirszerint *Simonffy Kálmán* is utitársa leend.

+ (*Hogy Pesten szép utcákat láthatni*), az tagadhatlan; de hogy olly utcák sem hiányzanak, — még pedig közel a központhoz — mellyek még mindig olly primitív állapotban vannak, hogy a legpiszkosabb falunak is szegényenél valának, arról is meggyőződhetik akárki, ha egyebet mellőzve, csak a *képiró-utczát* veszi is szemügyre. Nyaktörő kövezetét nem is említve, ez utca, daczára annak, hogy igen szem előtt van, egyike a főváros legelhagyottabb utcáinak. Piszkos rothadt víz, moslék s más efféle illatos folyadékok pompáznak az utca közepén, s nyáron egészségtelen kigőzölgésükkel rontják az a nélkül sem legjobb levegőt, télen pedig az egész utcát ellepve befagynak, s nemcsak a gyalogjárást felette nehezítik, de még a bérkocsisok is többnyire vezetni kénytelenek ez utcán lovaikat, hogy el ne csuszszanak. Valóban a képirók lepingálhatnák e képiróutczát.

+ (A győri olvasó-egylet) jelenleg 190 tagot számlál; könyvtára a 4000 kötetet meghaladja. Az egylet megrendelt jövőre 17féle magyar lapot, s azonfelül közelebb tartott közgyűlésében határozattá lőn, hogy az idei farsangon tartandó egyleti dalidő jövedelme kizárólag könyvek vásárlására fog fordíttatni.

△ (Hol van Attila eltemetve?) E tárgyról értekezve, Rosty Zsigmond a Sz. K.-ben többek közt következőket mondja. A romaiak seregét a Kelenföldnél a Dunán átkelt hunok hosszú csata után, a Tárnokvölgy mentében megverték. Ez ütközetről krónikáink azt mondják, hogy a hunok halottjaik közt Kewe, Béla és Kadicha fővezérek tetemeit megtalálván, azokat az országút mellett eltemették s föléjük nagy oszlopot emeltek, miért is ezen hely Keweháza, Keweoza, most pedig Keázó nevet visel. — Attiláról pedig állítják, hogy ama nagy oszlopnál Kewe, Béla és Kadicha mellé lőn eltemetve. Így tehát Attila sírja Tárnokvölgy mentében, Keweháza vagy Keázóban keresendő, s hol van ez? Tárnokvölgye Fejérvármegyében van, mostani birtokosa b. Sina Simon ur. — Keweháza vagy Keázó helység nincsen ugyan, azonban a Tárnokhoz közel fekvő Szent-Péter falu, minden hivatalos és nemhivatalos iratban, valamint közbeszédben és a térképeken *Kajászó* Szt. Péternek neveztetik. Itt kell tehát Attila sírját keresnünk. Ennyit krónikáink után bizton állíthatni. De lássuk a hagyományt is. A tordacsi népköltésére Attila király ott fekszik eltemetve, hol most a zámori, küldői, tordacsi és tárnoki határok összeszögellenek és pedig nem messze az arravezető uttól, egy kiemelkedő domb alatt, mintegy öt öl mélységben. — Midőn régi történetíróink állításai a néphagyománygyal így összehangzanak, ez oly körülmény, mely bővebb s tudományos kutatást, sőt ásatást is megérdemel s hihető, hogy az illető földesurak készek ehhez segédkezni nyujtani.

— (Az egri főegyházban) most készül egy 40 változatu új orgona, mely idomzatára hasonlít az esztergomi főtemploméhoz, azon különbséggel, hogy annak a két szárnya előre illesztetett. Negyed-résznyiben már eddig elkészült, és karácsony ünnepén meg is szólal.

△ (Az egykori új-téren álló ideiglenes német színházat) Pest város tanácsának határozata folytán, a város birtokába veszi, mely a részvényeseknek, a hátralevő 54.600 ft. részvénytőkét kisorsolás útján hat évi időköz alatt 5 kamattal együtt visszafizeti. A város e vállalatra s a nyári színházra szabadalmat kér, s azonkívül föladata kivételében más módon is támogatást remél. A színházigazgató eddig az összes napi bevételből 15 százalékot tartozott befizetni; e terhet most elengedik neki, s a helyett kötelezve lesz, négy községtanácsosból álló bizottmány fölügyelete alatt, évenként 5000 ftot ruházni be a színpad tatarozására. Az épület s nézőhely jókarban tartására a község évenként 3000 ftot adand. Illy áldozatkészségre, a város jelen ronsolt pénzügyi helyzetében, valóban, alig mert volna valaki számítani.

⊙ (Pesten 1846-tól 1857-ig), tehát 11 évi időköz alatt, 1616 új ház épült 5975 lakoszályal; a lakosság száma az utolsó 1857-ki okt. 31-ki összeírás szerint 131,705 lélek. Legtöbb ház épült 1846-tól 1849-ig. Ez idő óta az építéskedv igen megecsökkent, a minek okát most mindenfelé találgatják.

△ (Naptárügy.) Az egész ausztriai birodalomban ez évben dec. 14-ig 246 naptár jelent meg, és pedig Magyarországon 30 (ebből 7 német nyelven), Erdélyben 6, Szerb vajdaságban 6, Galicziában 10, Horvátországban s Dalmatiában 3, a partvidéken 5, Lombard-Velenczében 36, Csehországban 38 (ebből 16 német, 22 szláv nyelven), Karinthiában 3, Krainban 2, Morvaországban 13, Sziléziában 2, Salzburgban 4, Felső-Ausztriában 11, Stájerben 9, Tirolban 12, Bécsben 56.

+ (Balaton-Füreden, a fürdői névsorozat szerint), mint a „B. Hirlap” írja, a f. évi fürdőszakon 1122-re ment a fürdői vendégek száma; ezenkívül volt a cselédségi személyzet 112 egyénnel, s az olly vendégek, kik öt napnál kevesebb időt töltvén a fürdőben, a névsorba nem iktattattak be, összesen 383. Honnanvalóságukat és állásukat illetőleg, csak a felek száma szerint tevé kimutatást, a 703 fél közt volt: 1 Angolországból, 3 Poroszországból, 1 Bajorországból, 3 Szerbiától (tehát 8 külföldi), 180 Budapestről Ó-Budával együtt, 415 a fővároson kívül általában Magyarországból, 21 Bécsből, 3 azonkívül Ausztriából, 6 a Vajdaságból, 25 a Bánságból, 8 Erdélyországból, 6 Horvátországból, 3 Tótország-, 1 Olaszország- és 1 Csehországból. A kimutatás szerint az idej fürdő-vendégek száma 89 egyénnel többre megy, mint a tavalyi, s hiszszük, hogy e növekedés évről évre jelentékenyebb leend.

+ (A vaddisznók a Bakonyban), mint Veszprimből írják, ez idén annyira megsaporodtak, hogy egy-egy falkában néha 30—40 darabot is láthatni.

+ (Egy állatsereglet érkezett) a napokban Pestre, s tanyáját a szenatéren ütötte föl. Az érdekesebb állatok, melyek benne láthatók: egy fiatal elefánt, két nő- s egy himeroszlán, két szép tigris, egy fiatal párducz, hyenák, lámák, medvék stb. Az oroszlánok és tigrisek ritkítják párjukat. Az etetés, mit legérdekesebb nézni, naponként délután 5 órakor van, mikor is megharsan egynehány nagyszájú trombita, s az éhes állatok zeneszó mellett falatdoznak nem mindennapi (de azért mindennapos) étvágygyal. Ha minden nap annyi bámulója lesz ez állatseregletnek, mint a mult vasárnap volt, ugy csak az állatsereglet tulajdonosától függ, hogy néhány hét alatt elnyerje a háziuri rangot fővárosunkban.

+ (Zentáról) nem legörvendetesebb dolgokat írnak a „Pesti Napló”-nak. Az előhaladási, gazdaságjavítási, nevelésügyi eszmékkel — írja a tudósító — még ott vagyunk, a hol voltunk husz év előtt. Ezelőtt volt kaszinóink, olvasó-egyletünk, de most nincs stb. Zentára mindössze 27 magyar és 4 német lappeldány jár, a mi 18 ezer lélekre bizony kevés.

— (Hevesmegyei Domoszló helységében) B. P. birtok-haszonbérő a szembajokat egyedül ő általa készített gyógyszerrel és legnagyobb sikerrel gyógyítja olly annyira, hogy még eddig minden szemkört — kivéve a belső hályogot — kigyógyított. Egy ottani tudósítónk sajnálja, hogy a gyógyszer tartalmát még eddig senkivel sem tudatta.

— (Tófaluban Hevesmegyében) a tagosítási ügyben némi zavargások történtek, miket azonban kis erővel a helyes tapintatu B. Gy. szolgabírósegédnek elnyomni sikerült.

+ (A párisi tudóstársaság egyik tagja) a minap egy négyszemű macskáról tartott felolvasást, s értekezése tárgyát az akademiának azonnal természetben is bemutatta.

AZ ÉV VÉGÉN.

E mai számmal teszszük le zárkővét a Vasárnapi Ujság 1858-i évfolyamának, alapítása óta az ötödiknek. Egy új határdombra érve, önként visszafordul a pillanat a bevégzett pályára s erőtetésünkbe kerül, visszafajítani a gondolatokat s érzelmeket, melyek e ránk nézve ünnepélyes perczben keblünkben feltolulnak. De, bizva t. olvasóink irántunk jó indulatában, el hallgatjuk mind a betölt vágyak, mind a keletkező újabb remények és ohajtások sorozatát. Csupán a feletti örömlünk s illetőleg hálás elismerésünket nem titkolhatjuk el, hogy azon szellemi uton, mellyen egy fél évtized előtt a kalauzolást elvállaltuk, a közönség mindekkoráig meg nem tört erővel, kitarással és figyelemmel kíséré lépteinket, — a mi mind hatalmas buzdításul szolgál nekünk a jövőre nézve s minden más kitüntetésnél inkább megtisztelt, mind pedig becsületére válik a közönségnek, mert hiszen a cél, mellyre mi a míveltség terjesztése és a hazafui érzelem nemesítése körül törekszünk, épen olly dicső, mint mulhatatlanul szükséges.

Engedjék meg azért t. olvasóink, ha mult évi sáfárkodásunkról, követett elveinkről, tanusított érzelmeinkről hosszasan számot nem adunk. Szomorú volna reánk nézve, ha törekvéseink felfogását s elismerését csak most s illy uton kellene kivivnunk. Birni fog minden olvasónk a lefolyó évfolyamunkból is egyes emlékekkel, melyek, reméljük, hangosabb szószóli lesznek a Vasárnapi Ujság ügyének, minden védbeszédnél, mellyre annak szerkesztője netalan hivatva érezhetné magát. A mai számmal szétküldött „tartalomjegyzék”-et azonban, mint eddigi működésünket röviden csomóba foglaló s biztos áttekintést nyujtó okiratot, ügyünk minden barátaink szives figyelmébe ajánljuk. Kitünik abból, hogy e lap szerkesztősége folytonosan lépést igyekszik tartani az idők követeléseivel, s a tartalom bővítése s tökélyesítése olly vezérelv, mellyet gyakorlati uton életbeléptetni soha meg nem szününk. Lapunk ez évi tartalma még egyszer olly bő mint a tavalyi, s egyes fontos szakok (mint a hazai történelem, a természettudományok, multunk s jelenünk nevezetességeinek ismertetése) olly bőven vannak képviselve, mint azt korábban — már a tér felénnyel kisebb volta miatt is — felmutatni képesek nem lehetünk. Hozzájárul rajzaink tökélye s nagyobb száma, s el nem hallgatható itt azon körülmény, hogy míg lapunk első évi folyamában 41 képnél többet nem közölhetünk, mult évi illusztrációink száma meghaladja a 240-et, s még inkább meghaladja tárgyuk hazaisága, változatossága s a művészi kivitel tökélye. Azon biztató öntudattal említjük fel e tényeket, hogy ha a körülmények s a nagyobb hatás szükségének érzete lapunk árát időszakonként főlebb emelni kényszerítének is: e lapok kiadója is bőkezű volt azon nagyobb költségek megadásában, mellyeket a lap iránt táplált nagyobbul igények betöltésére szükségeseznek láttunk.

Végül hosszas bucsuzás és újév-kívánás helyett legyen szabad jelen rövid sorainkat egy fényes idézettel díszíteni, néhányával azon bölcs és szép szavaknak, mellyeket csak a mult napokban a hazafui méltóságok egyik legdiszesb polczáról, a Magyar Akadémia elnöki székéből, hallánk hangoztatni:

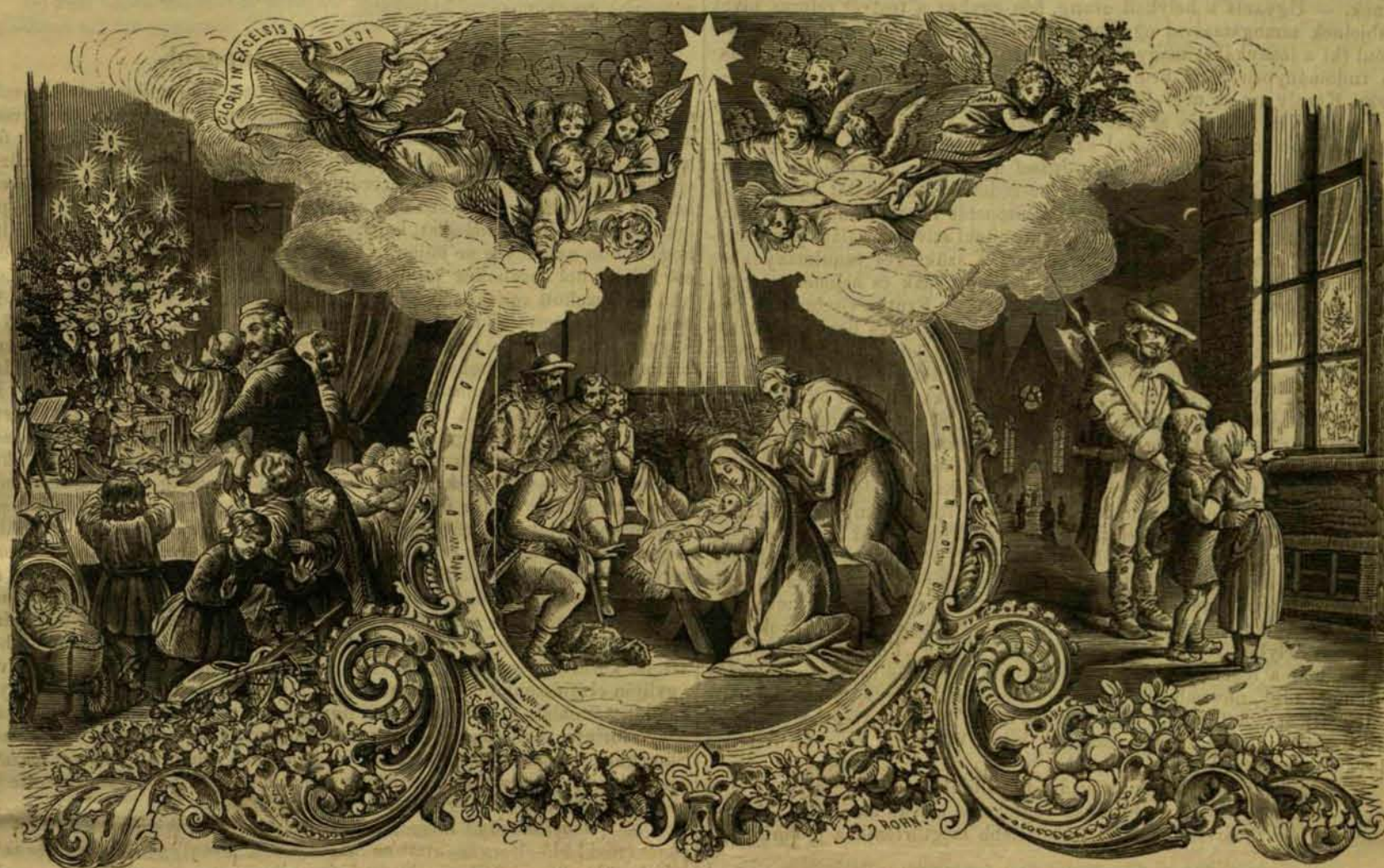
„Csak az idők változtak, nem kötelezéseink. A tudományilag képzett, gazdagított és lehetőleg tökéletesített nyelven *mivelni és terjesztetni tudományt*, ekkép öregíteni a magyar közértelmiség sommáját: — magasabb szellemi és értelmi kifejlődéshez vezetni a magyart, s ez által emelve tekintélyét, diszét, jelentőségét — arra képesíteni, mikép a míveltségi alárendeltség nyomasztó érzésétől menten, ne csak *becsülettel és tisztességesen* helyt állhasson ott, hova a történet s a világviszonyok rëndelték, hanem e feletti *nemzeti önérzete* kielégítést is találhasson annak lélekemelő tudatában, miszerint *magához hiven*, saját *nemzeti egyéniségéről* le nem mondva, hanem azt fenntartva, értékben emelve és nemesítve, tudott részese lenni azon nagy munkának, mellyet teljesítve halad az emberiség a világtörténelemben egy magasabb akarat által kijelelt *szellemi és erkölcsi czélfaj* felé —“

Ezek voltak azon szavak, tisztelt olvasóink, mellyeket nem illy ékes szózással bár, de évek óta, különböző alakban és időben, szünetlen hangoztattunk; ezek azon vezéreszmék, mellyek irott sorainkon s egész működésünkön veres fonal gyanánt végig huzódnak, a hirlapilag kiszabott határok és formák között; ez azon irány és meggyőződés, melly lapunknak a magyar közönség kitartó részvétét megszerz s biztosítja. Örömmel tudatjuk, hogy, ez irány most, más helyen s más viszonyokra alkalmazva bár, megnyeré azon megtisztelő szentesítést is, mellyre hivatkozhatni alkalmunk van.

Ez lesz azon ut, mellyen Isten segédelmével s olvasóink biztató részvéte mellett, még biztosab öntudattal és határozottsággal, ezental is haladni fogunk.

Boldog viszontlátásig.

Pákh Albert.

KARÁCSON ÜNNEPÉRE.

KARÁCSON-ÉJ.

Zúsmarázos erdő mély tömkelegében,
Merre tévelyegni most a szellő sem mer:
Göresős somfabottal támogatva léptet,
Bolyong utlan-uton egy kifáradt ember;
A felhőkön olykor átvilágol egy-egy
Árva csillag képe,
Rezgő fényt bocsátva
A koromsötétbe.

Roskadozva halad előre a férfi,
Kipirult orczával, tépott öltönyében;
Hasztalan tekintget meleg hajlék után, —
It csak százados fák néznek rá sötétben.
Mégis mintha amott halvány sugár égne,
Melly, mint parti lámpa
Eltévedt hajósnak,
Jelt ad a homályba . . .

E kalauzt követni szivdobogva indul,
Elgyöngült inába a remény erőt űz;
Fővegét letépi bokrok fonadéka,
Vissza sem néz érte . . . ott ég a vezér-tűz . . .
A fény kis vadászlak ablakán sugárzik,
És a némaságba
Átolvad szeliden
Egy dal szent hulláma. —

Zengett, zengett, s aztán elhalt a dal végre,
Mint tavaszi szellő nyiló rózsabokron;

Illetődve hallgat az egész családkör,
Minden arczra a megindulás bibort von . . .
S észre sem veszik, hogy hátul áll a vándor
Némán, mozdulatlan,
Csak keble hullámszik
Lázás indulatban.

És a mint körülnéz a kicsiny szobában:
Csillogó szemébe mosoly és köny jőnek,
Mert e kedves arcok, rávésvék szívére, —
Kiket itt szemlél mind régi ismerősek;
Ott ül zsellyeszékben édes apja, anyja,
Itt három testvére . . .
S önfeledten lép be
Övéi körébe.

Fiam! . . . Édes bátya! . . . e kiáltás hallik,
S mint érett gyümölcs a zöldleveles ágon,
Ugy csügg a fiu is két szülői keblen,
Itt testvéri körzik . . . vagy tán mindez álom? . . .
Nem! való, való ez: csók és könyözön hull
Remegő arczára, —
Ennyi édes kéjben
Rég eltűnnek álma.

Nem kérdezi tőle sem apja, sem anyja:
Hogy folytak dolgaid annyi idő óta?
Hisz látják homlokát, mellyre — bár úgy ragyog —
Hosszu szenvedések emléke van róva . . .
Némán borulnak rá, és szívökben áldják
A karácson-éjet,
Mellyen a száműzött
Ujra az övék lett.

KULIFFAY EDE.

Egyházi és iskolai hírek.

— (Uj leánynevelde.) S.-A.-Ujhelyből (Zemplén), dec. 12-én írják: Örömhirt hozok, főképen örömhirt azon szülőknek, kik vidékünkön érdekelve lehetnek. — Ugyanis a helybeli evang. fiók-egyház a testvér reform. hívek lelkesbjeinek támogatásával egy leánynevelde állított föl, mellyben rendes tanítóul (ki a leánykakat magyar és német nyelven egyiránt minden szükséges tudományban, neje pedig mindenféle női kézimunkákra oktassa) — Csebray Károly ur és neje Lois Paulina asszony választottak el, 500 pft. készpénz, ingyen lakás és az iskola fűtésére 5 öl kemény tűzifával jutalmazandók. — Istennek segedelmevel az intézetet f. é. okt. 1-én ünnepélyesen nyitottuk meg, a mikor is t. Mánik József ur, mint a helybeli ev. egyház gondnoka, az alkalomhoz illő megnyitó beszédet tartván, hálát adott Istennek a kívánt siker elérhetéseért, forró köszönését fejezte ki mindazok iránt, kik ezen intézet fölállítására segédkeztek nyújtani szivesek valának, a leánykákra pedig Istennek kegyelmét kéré, hogy a szükséges tanulmányokban kellő előmenetelt tehessenek, ajánlván t. Csebray urnak és nejének szorgalmába s buzgalmába az intézetet és leánykakat. — Ezután Csebray ur és a helybeli reform. lelkész, tisz. Vályi Pál ur, tartottak lelkes beszédet, mellyben a leánykák nevelése körülötti teendőket s kötelességeket fejtegetvén, mindnyájan meghatva örömmel távoznak az érdekes helyről, s örömmük nem ok nélküli volt, mert mai napig már 30 leányka részeseül oktatásban, s ezen rövid idő alatt tapasztalás teljes reménységet nyújt, hogy a fennevezett tanító ur, nemcsak elég ügyességgel s képességgel bír, de szorgalommal s valódi lelkesedéssel működik szép hatása körében. Isten adjon neki kitartást, lelki és testi erőt! Végre el nem hallgathatom még az illető híveknek ezen leánynevelde iránti meleg lelkesedését fölemlíteni, melly által az intézetnek fenmaradhatását, életét, áldozattal biztositani el nem mulasztották. Ugyanis aláírás útján rövid idő alatt 1200 pft. iratott alá, mellyhez, hogy még igen sokan járulni fognak, teljes reménységem van. Isten áldja meg a nemes célra törekvőket és áldozataikat, mit a gyermekek nevelésére adni szivesek valának! — Az örömhirt után még egy szomorú hirt hozok. Horváth Endre, helybeli reform. segédlelkész ur, ki is a „Politikai Ujd.“ 29-ik számában már a fenebb említett leánynevelde létesülése csiráját az olvasók elé örömmel tárta, novemb. 26-kán jobblétre szenderült, s 28-kán kísértük örök nyugalomra. A 27 éves, közszeretben állott lelkészt a végtisztelet megadásában nagyszámu közönség részesíté, kik t. Vályi Pál ur gyászbeszédén mindnyájan a részvét könyveit hullaták.

— (Kassáról) írják, hogy az ottani főreáltanoda első osztályának jövő 18⁹⁰/₉₀-ik tanévben leendő megnyitása véglegesen el van határozva. A megnyitandó osztály tanári állomásaira legközelebb megtörténik a csödhirdetés.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

△ (A földtermentesítési munkálatok) folyamáról Erdélyben hiteles adatok nyomán közölhetjük, miszerint ez évi nov. utolsó napjáig kifizetésül összesen 18,137,881 ft. 33¹/₄ kr. lön folyóvá téve.

⊙ (Horti ur, a szabadalmazott lendítő-emeltyű gép feltalálója) gr. Szécsen Adolf urnak ajánlván, egy disz-vaggont készített, olly célból, hogy avval Pesten, Bécsben, Angol-, Francia- és Németországban nyilvános próbatétet tegyen a közönséges országuton.

— (Nem csupán az éss, hanem sokszor a szerencse is) segít a gazdaság körül. Így történt a lefolyt évben Eggerszálokon, hogy az ottani — egri főkapitani-birtok haszonbérleje, egy dülöbe árpát vettvén, azt július hónapban legnagyobb szárazság idején lekaszáltatá. Igen sok szem kihullt ekkor, hanem az ez egyszer nem ment kárba, mert egy eső után mind kikelt, s másodszori termést adott. Kaszálása nov. 2-án történt, s szeme sokkal teljesebb volt, mint az előbbeni termésnek.

△ (A pesti szabad raktár illetőleg), a pesti keresk. és iparkamrának folyamodására a felsőbb határozat már leküldetett és mint az „Ö. Z.“ írja, a raktár fölállítására a kormány részéről semmi akadályra sem talál, csak, hogy az nem lesz kizárólagos szabadalommal fölruházva. Most már a kamrától függ elhatározni, hogy ama kizárólagossági jog nélkül állíthat-e szabad raktárt? Sokan azon véleményben vannak, hogy nem.

△ (A bánáti dohánytermés) az ideig fölötte jó és mennyiségre az előbbi éveket fölülmulja. A mennyiség mintegy 300,000 mázsára tehető. Hasonló jó termésről irnak a Tiszavidékről is.

⊙ (A horvátországi borkereskedő-társulat) iránt a természetők részvéte igen csekély. Ennek oka tán abban is keresendő, hogy a tagdíj (2000 frt.) igen magas. Ennélfogva az alapszabályokat változtatás alá vették olykép, hogy a 100 ftot aláíró is társulati tag lehet, s ha a kívánt 100,000 ft. újp. alá lesz írva, a közgyűlés meghatározandja, mi előjogokkal bírnak a 100 ftnál többet aláírók.

Közintézetek, egyletek.

⊙ (Az első magyar általános biztosító-társaság) jövő január 10-től kezdve Zágrábban főügynökséget állít fel, melly hasonlólag a többi ügynökségekhez, a biztosításnak körébe tartozó minden nemére nézve bocsát ki kötvényeket. E főügynökség képviselője Horvátország egyik legelőbbkelő cégje, Epstein I. ur lesz.

△ (Lengyel szomszédaink) jövő júniusban Lembergben nagy mezőgazdasági tárlatot fognak rendezni.

⊙ (Szászvároson Erdélyben) gazdasági együletet szándékoznak létesíteni. A terviratot s az alakuló gyűlésre a meghívást. már szétküldék. Az egyület székhelye Szászváros lenne. A tagok alapítók vagy részvényesek lesz-

nek. Alapító tag az, ki 50 pftot fizet készpénzben vagy értékpapirban, avagy a ki haláláig 5 pfttal járul az egyület fenntartásához; rendes tag, ki tíz évig évenként három pft befizetésére kötelezi magát.

⊙ (Szolnok város egy takarékpénztár alapjául) zagyvai malmát 10,000 ft. erejéig följánlotta.

Balesetek, elemi csapások.

— (Sümegh vidékéről írják): Nem régiben Köveskálón estefelé szőlőmunkáról jött haza három paraszt-suhancz, mindegyik vállán czepelevén a napimunkára használt kapát; vidám beszélgetés közt közeledtek falujok felé, mialatt bizonyos tárgy felett vitába ereszkedtek, mellynek vége, mint közönségesen történni szokott, összezördülés lett. — Nevelte ingerültségüket a hegyen magukhoz vett szeszestál, szomorú vége az lett, hogy az egyik pörlekedő úgy találta a másikat kapájával föbe ütni, hogy az szörnyet halt; s hogy a bűn napfényre ne jöjjön, elhurczolták agyonütött társukat egy félreeső helyre, hol darabokra vagdalták, s külön-külön lyukba rejtették. . . . A bűn nem szokott rejtekben maradni! — Csakhamar nyomára jöttek mindennek, s most a tettesek rögtönítelő bíróság előtt állanak. — Jó darab idő óta folyvást hallatszott, hogy most a mézárszékeket, majd emez vagy amaz boltot felverték. Megfoghatatlan s nálunk eddigéig szokatlan dolog. — Hasztalan volt minden nyomozás. — Alig mult el egyik rablási eset híre, már meg egy új merült fel. A héten, mikor a tapolczai mézárszéket is felverték, a közel volt kutyák észrevették a neszt, az ugatás által figyelmessé lett szomszédok közeledtek a megfutamodott rablók közül sikerült a kutyáknak egyet lefogni. — Ekkor kiderült, hogy a rabló társaság 3 sümeghi sihederből állott, kiknek egyike mint kontár rézműves legény, tolvajkulcsával saját valloása szerint, már régóta üzi mindenfelé gaz művészetét. — Beállott még a nyár folytán egy cigány-nőkből álló csapat a rendeki bíró házába; s kéri a bírónét, menne el hozzájuk komaasszonynak; de a bíróné egyre szabódik, mentve magát egygyel-mással. Végre miután kérésüknek nem engedett, elővesz az egyik cigány-nő egy czifra nagykendőt s ennek odaajánlásával a bíróné elé terjeszti egy társával, úgy alkalmazván a ruhaneműt, hogy azt, mi körülé történik, ne lássa. Csak tartja beszéddel a kendős nő, mondván: „gyűjön el ifjászunkám, gymántom, magának ajándékuzam ezt a gyenyerű kendőt,“ mialatt a többiek ritka ügyességgel kiveszik a ládafiókból a száz pengő forintos bankjegyet, mit tulajdonosa csak félóra mulva tudott meg. Sümeghen egy paraszt ember örült meg. Az első roham alkalmával kiszaladt a szőlőhegyre, s egy ottlakó szegény embernek egyik csacsiját kivezette ólából s fejszével mind a négy lábát levagdalta.

— (Üngyikosság.) Högyészről (Tolna) dec. 7-éről írják: Folyó hó 4-én ismét (rövid idő elforgása alatt ez második eset lévén) egy fiatal ember tevéle sajátkezüleg önmagáról az élet terheit, mintegy meghazudtolandó ama közvéleményt, mellyszerint az ember az élet bármily nyomorult állapotában is inkább szeret maradni, mint meghalni. E borzasztó tény annál inkább meglepő, minél öntudatosbnak tüntetik föl azt a megelőző körülmények. A szerencsétlen ugyanis gyásos tette előtti napon leveleket — ugyszólván végrendeleteket — irt, mellyekben amint tiltakozott, szándékba vett s következő nap valósitandó tettét valamely elmezavaró rögeszmének, lázas ingerültségnek, vagy örülesi rohamnak tulajdoníttatni, ép úgy kívánta, miszerint teste minden bonczolási műtétektől megkíméltesse. Az öneszméletet, mellyet levelében tanusított, viseletével is igazolta végperceig, mellynek három barátja tanuja volt, megtartván azon határozott kedélyhangulatot, melly annakelőtte is mindig sajátja volt. Az irtóztató tett indokát nyomozva, nem nehéz azt kitalálni, miután minden az emberi dolgokban csak kis jártassággal bíró is tudja, hogy az élvkóros szenvedélyek, — az elharapózott fényűzés és divat zsarnok uralma, és az ezzel szemközt álló pénzszükség szabta korlát azon két veszedelmes tényező, mellyek korunkban a fiatal emberek, vagyis inkább a megromlott világfiak lelkében elégtelenséget, elkeseredést, életunalmat s lelkielvetemedést szoktak szülni, s ezeknek megfelelő kárhuzatos tetteket előidézni, s ugyanazért rettenetesen csalatkoznak, kik ez esztelen cselekvényt is, vagy a nagy lelkierő, vagy a mély becsület érzelem (mellynélfogya t. i. becsület veszteség tulélni borzadt) kifolyásaul akarnák tekintetni. Az illy szomorú események mindig legmélyebb sajnálatunkat ébresztik fel.

— Kopócs-Apáti (Szabolcs), dec. 15-én. Két tűzről tudósítom e lap olvasóit helységünkben egyszerűen! Az egyik tűz volt mult szombaton reggel, viradóra fél hatra: — megégett egy földesur gazdasági épülete. — A másik két héttel azelőtt este: — megégett a plebános szénakazla. Nem szólok most az ijedelem- és riadásról, mellyet reánk az illy kigyuladások küldenek édes álmunk közepett! Nem írom le a rettenetes látványt, midőn egy uri családnak ártatlan jó gyermekei a gyöngéd anyához búva az égő tornác alatt, hideg télnak idején, a robogó lángok alatt eldülő ősi épület láttára, sirnak, jajgatnak! — Azt sem mérlegelem, mi az, midőn egy lelkipásztor, tisztelet és kegyelet helyett, olly semmirevalósággal találkozik szent pályáján! . . . Azt sem számítom itt fel, mi a kár, mit a két tűz okozott. Hanem más komolyabb oldala van itt a dolognak: — és ez az: hogy ama mindkét tüzet bosszuállás kezei vetették. Az egyiket valami tilalomtörő, hogy a kárt meg kellett téríteni, a másikat egy rossz szolgál, ki hibájáért fenyített meg. Felette sajnós! midőn szolgálcseléd annyira sülyedt, hogy gazdáját így bosszulja meg! s midőn így vesznek maguknak az emberek véres elégtételt! — A gonosztett, mint halljuk, rögtön feljelentetett a kisvárdai szolgabírói hivatalnak. Ha illy féltelenség fog dúlni a nép közt, ha az ur és szolgál, a gazda és cseléd közt a viszony illy bűnösen megtául; a közerkölcs sülyed le, s vele együtt a társadalom biztonsága és üdve! mitől az Uristen örizzen!

Jótekonyságok.

⊙ *Ferdinand Császár és Mária Anna Császárné* Ő Felsegeik a szombathelyi Gizella-gyámoldának 315 ftot ujp. ajándékozni méltóztattak.

⊙ *Pest város tanácsa* a szegény gyermekek nevelésével és ápolásával foglalkozó szürke-nénéknél Terézvárosban 500 ftot ajándékozott.

Közlekedés.

⊙ *(Az újpesti cs. k. Dunakikötőnél)* eddig önnállott befogadási s állásdíjak következő módon változtattak és állapították meg, és pedig a téli állásdíjak eké: bármiféle hajóért minden négyszögölnyi tér után jár 30 uj kr., talpakért egy négyszögölnyi tér után 10 uj kr.; napi díjak: egy hajóért napjára és négyszögölny 1/10 uj kr.; talpakért négyszögölny minden bemenetkor egyszer mindenkor 5 uj krajczár; végre állásdíj fejében napjára és négyszögölny 2/10 uj kr. Egyszerszind megjegyzendő, hogy a hajók, talpak és egyéb járművekre a téli állomásidő oct. 1-jétől mártius végeig s illetőleg a kikötőnek jégtől fölszabadulásaig tart.

⊙ *(Az erdélyi vasutról)* egyideig senki sem szólt, de a napokban egy bécsi lap elővette a tárgyat s erősen vitatja, hogy ez erdélyi vasut fővonalának csak az arad-szebeninek kell lenni. A cikkiró, ki kétségkívül szebeni, úgy beszél, mintha Nagy-Szeben volna a világ közepe, hol minden vasutvonalnak összpontosulni kell.

Vegyes hírek.

— *(Vadász-kaland.)* Győr megyének egyik kies vidéken történt, hogy egyik előkelő helybeli birtokos egy kis vadászatra hívá meg szomszédjait, és barátjait. A meghívottak névjegyzékén „Puskás Ferkó“ e táj ismert nevezetessége is látható volt. (Hadd hallgassuk el igazi nevét). — Mindenki örült ezen meghívásnak, a mennyiben Puskás Ferencz ur nagyon is ismeretes arról, hogy vadászati dolgokban nagyon is mulattató egyéniség. A kérdéses vadászatot tehát mindent úgy rendeztek, hogy ne csak vadászszanak, hanem kaczagjanak is. Erre pedig leginkább a mi Puskás Ferkónk lön kiszemelve áldozatul, mert a midőn a vadászok el voltak rendezve a harcztéren, s a mi Nimródunk előtt egyszer egy nyul felugrik, ez nem vette tréfára a dolgot, hanem tüstént rá is durrantott. De mily nagy volt Puskás uram csodálkozása, midőn a lövés után egy pehely- és tollfelhő lepte el a lelőttnek vélt nyul fekvőhelyét! — „Azt véltem, hogy nyulat lőttem, és ime egy rakás fűrt puffantottam agyon!“ kiálta fel Ferkó. Valaki egy rakás tollal töltötte meg fegyverét, tudtán kívül, sörét helyett. S nem volt se nyul, se fűrj, de képzelhet, hogy volt kaczagás! Közli *Tornyosy*, sportman.

+ *(Egy botrányos esetről)* értesülünk a „M. Sajtóból“, mely már pár hét óta sutogás tárgya volt. Nehány nap óta — írja a most említett lap — egy nevezetes váltóhamisítási eset közbeszéd tárgya a fővárosban. *Friebeisz István* ismert üzér, ki több éven át az irodalommal is spekulált, több munkát kiadott, s jelesen a „Déliháb“ című lapnak volt névleges szerkesztője, néhány nap előtt eltűnt Budapestről, mint utóbb kisült, rajtvesztett váltóhamisítás miatt. A törvényszéki tárgyalások már folyamatban vannak, s így rövid időn belül és részletesebben is írhatunk e botrányos ügyben, most még csak annyit tudunk biztosan, hogy ez üzér bukása folytán több író is igen tetemes és jelentékeny veszteséget szenvedett. — Ki *Friebeisz István* működését figyelemmel kísérte, s olvasta az ellene lapok útján közzétett fölszólalásokat, már régen táplálhatott balsejtelmeket, de ő — mint halljuk — mind végig biztatta magát s másokat, hogy még jóra fordulnak dolgai.

— *Tizza-Hejőről* (Borsod), nov. közepéről kevés vigasztalót írunk. Népünk napról-napra súlyed erkölcsiségében, — mondja tudósítónk — miről eléggé tanuskodik a számtalan lopási eset. Nincs község, mellynek határáról több-kevesebb darab sertés vagy más lábasjószág ne hajtattott volna el, s legközelebb szomszédunkban több tagból álló tolvaj-bandát fogtak be a lakosok közül, s kísérték a járásbírószék székelyére, kik saját vallomásuk szerint is számos lopást követtek el. Különösen a helybeli uraság magtárából több ideig gazdálkodtak, míg sikerült végre a lesben álló erélyes tulajdonosnak őket tetten kapni. — A hirtelen beállott tél nem egy gazdát ijesztett meg, a pénz szüke mindenütt érezhető. Aggodalmainkból csak vas szorgalmunk és szigorú takarékoságunk által bontakozandunk ki. Megyénk értelmesebb fiatalisága szintén kezd gondolkozni egy fők gazdasági-egylet alakításáról, s ez örvendetes jelensége annak, hogy élünk, s hogy hasznosan akarunk élni. Emelni fogják ezen egyesületek gazdasági érdekeinket, s egy közczélra vezérlendik szellemi erőnket; pedig csak parányi erőnk is egyesítve s egy célra fordítva, nagy dolgokat eszközölhetnek. A csirák rejlik a tölgynek is százados élete. Azért egyesüljünk mielőbb s mennél számosabban, s alakítsunk országszerte hasonló gazdasági-egyleteket. — *H. B.*

— *(Szinhasi furcsaságok.)* Kis-Várdáról (Szabolcs), dec. 7-ről írják: *Lenkey Béláné* 14 tagból álló szintársulata (tehát nő-kormány alatt) vetődött körünkbe, a jelen téli esteken a közönségnek némi élvezet és szórakozást nyújtandó. — „Angelo, Padua zarnokával“ kezdette meg a társulat előadásait, az ezuttal csekély számú közönség előtt, — a második s harmadik előadáson már többen mutatkoztak, és így még remélhető is, hogy a publikum magát kinövi. Egyébiránt sohase tessék csufolódni *Kakas Márton* uramnak csupán a nagyvárosiakra, mert hiszen, csufolódik a világ amugy falusiasan magáért, és magára is eleget, amint azt itt „Angelo, Padua zarnokában“ eléggé láttuk. *Katarina* csinos alak levén, midőn a mérget megitta, s kinokkal küzd, e szavakat mondja: „Ah érzem, hogy meghalok;“ melly szavaira meg is sajnálja őt a közönség keservesen, mert többen hangosan felelték neki: „Isten őrizze, dehogyan hal meg, dehogyan hal, igen nagy kár lenne érte!“ *Ro-*

dolfo, midőn *Tisbét* meg akarja gyilkolni, és neki-neki rohan, egy faluról a véletlen szekerén ide betévedt egyéniség abban lelél élvezetét, hogy a lovag felé így kiabáljon: „szurd meg, szurd meg már, hogy ne lássam a pofáját!“ (*Tisbét*). Mások meg a fényes irhából idomított hosszú csizmaszárakat dehonostálták, hogy ollyat ők is tudnának csinálni stb. — Hja uraim! a szégyenséget elpalástolni nem lehet; azért jobb volna, ha nagyobb mértékben ápolnátok, pártfogolnátok őket! — Találkozott a színházban olly gavallér is, ki a zenészek csárdásaival versenyt dalolt és kurjongatott; de vetődik meg oda afféle arszlán is, ki a szinlapokat rendesen legyezőknek használja, oda áll büvös-bajos rózsájának eléje, s hol magát, hol pedig szive bálványát még a hidegben is kezgyetlenül legyezgetve, nyakrafőre udvarol világos virádig, az utolsó felvonás végéig. — Szerkesztő ur! hát mit mond ön most mindezekhez? — (Mindenek előtt csodálom *Lenkey Béláné* hősie elszántságát. *Szerk.*) — De most a közönségtől térjünk át a szintársulat tagjaira. *Lenkeyné*, játékával nagyobb részt megfelel a várakozásnak, csak hogy azon szerepek, mellyeket jelenleg női tagok hiányával játéznai kénytelen, hiába! már neki sehogyan sem illenek. — *M. Ida* kisasszony az ő nyájás, vidor modorával, és csinos alakjával eléggé bájos, később játéka is jobb lesz. *Házi*, *Miksa* dicsérendő tagok. *Havasit*, figyelmeztetjük, hogy máskor *Rudolfo* szerepében ne fényes bicskával, de törrel gyilkolja meg *Tisbét*; általános pedig minden színésznek a szerepek hibátlan betanulása, a tisztán folyó beszédmód és a tiszta öltözés ajánlható. Egyébiránt a társulat egyes gyengeségek daczára is iparkodni látszik a színházba járók várakozásának megfelelni. — *N. . . s.*

— *N.-Kun-Madaras*, dec. 10. (*Községi könyvtár. Női adomány.*) Ujabb adatot van alkalmam közzé tenni annak kimutatására, hogy élünk és mozgunk. *Egyházközségi könyvtárunk*, főgondnokunk munkássága folytán szerencsésen létre jött. E könyvtár, — melly ez idő szerint 180 darab könyvet tartalmaz, s rövid idő alatt magába foglalandja a népirodalom mezejét megjelent nevezetesebb elmetermékeket — jelenleg községünk nehány értelmestagjai által — kik célul tűzték ki az értelmesebb terjesztését, s erkölcsre hatást a nép között — tartatik fenn részvények útján. Örömmel írhatom, alig hogy közzététetett szöszékből a nevezett könyvtár közhasználatra megnyitása, alig hogy megmagyaráztattott a könyvtárt alapító társulat magasztos czélja: nagy számban jelentkeztek a népből az illető helyen könyvekért. — Adja Isten, hogy a szerencsés kezdet kívánt czélt s véget érjen! — A közlelbi napokban a női kegyeletnek példájává valánk szerencsések ismét találkozhatni. *H. Róza* kisasszony, egy a szent asztalhoz szükséges kendőt — mellyet saját kezeivel aranyozott himzett — ajándékozott egyházunknak; — s e szép példát — ha jól vagyok értesülve — nem sokára többen is követendik. Boldog nő az, ki hűség, s piperevágyak helyett vallásos érzelmeket örökölt; szerencsés egyház az, mellynek kebelében nők is találkozhatnak, kik — a kegyelet szent értetétől indítatva — a közőjóra munkálnak. — *T. K.*

Levelezés.

Levél Kelet-Indiából. (Orvos *Dolesál Lajos* tudósítja barátját orvos *B. J.* — *t Maros-Vásárhelyen* Erdélyben, febr. 20-án 1858. *)

Mióta idegen földön vagyok, sokszor hozzá kezdtem, neked drága kedves barátom, levelet írni, de mindig fennakadtam, mert drága nyelvemnek sok szavai nem jutnak hirtelen eszembe, és attól tartok, hogy magamat jó móddal kifejezni nem tudom, öt év óta annak gyakorlatán kívül tétetvén, de az semmi, mert meggyőződve vagyok, hogy te e sorokat baráti szíveddel fogadandod. Eddigi sorsomat e néhány rendekbe lerajzolni, s veled tudatni helyen valónak tartom. Hogy boldog vagyok, azt nem mondhatom: mert mindamellett, hogy mindennapi kenyerem, hála az Égnek! bővebben van, mint otthon; de ez a föld nem az én földem, — emberei nem az én barátim.

Az első három évet *Jáva* szigetén töltöttem, még pedig annak belső vidékén. Ennek fővárosában *Bataviában* is voltam, de itt csak egynehány hétig volt állapodásom, s menni kellett *Anbaráva* várába, hol 15 hónapig töltöttem az időt. Foglalatosságom kevés, úgy hogy mindig elég időm volt más teendőkre; de szerencsétlenségemre *Anbaráva* vidéke olly szegény minden tekintetben, hogy itt a természeti tárgyakból nagyon kevés gyűjteményt szerezhettem össze. A miket itt nagy bajjal és sok pénzzel összeszerelhettem is, azokat az itt levő kártékony férgek, bogarak s állatok annyira elpusztították, hogy *Pestre* a nemzeti Múzeumnak semmit se küldhettem. Azonban itt a gyűjtés is nem olly könnyű dolog, mint gondoltam, mert a megelémedett köznép nem érti ezt a dolgot, a mit pedig a gyermekek összehordanak, az igen csekély és töredezett. De maga a természet sem olly dúsz; ergő, fa és bokr feléig van, csakhogy azoknak virágai ritkák. Nagy czapadással felett fél nap alatt tízfélé növényt, s még annyiféle állatot haza czepleni. Egy szóval mondva, az első évben majd semmit se tettem. *Pestről* egy levél a másikat követte, hogy miért nem küldök valamit? Mondhatom, nagyon fáj nekem az, hogy otthon tán semmirevalónak tartanak engemet azért, hogy eljövetelemkor igen sokat ígértem de keveset teljesítettem, gondolván azt, hogy majd mindjárt elsőben is a gyűjteményhez kezdek. Itt létem első eszterdejében honomba nagyon sok levelet írtam, de igen kevesen válaszoltak azokra, úgy hogy már arra a gondolatra jöttem, hogy jó barátim elefejtettek.

*) E levél ugyan már régebben kelt, de sok részben közérdekű tartalmánál fogva kiadását célszerűnek láttuk. A levél Kelet-Indiának *Amboina* nevű városában kelt, évek óta ott tartózkodó *D. L.* hazánkfa tollából, ki nemzeti muzeumunkat már több ízben örvendezteté meg ottani becses küldeményeivel. A jelen sorok is illy küldeményekre vonatkoznak. E levél is egyik bizonyítványa annak, mit olly gyakran tapasztalunk, hogy a kivándorlott magyar soha sem feledkezik meg — hazájáról. *Szerk.*

Az 1855-ik évben Diakokorta városába vergődtem, hol még a régi Jávi szokások megmaradtak. Itt sok jó napot értem, egészséges levén mint a hal a vízben; barátim, az igaz, nem voltak, de más részről sok jó ember társaságához volt szerencsém, az év lefolyt mint egy nap tiszta öröm között. Ha itt okosabb lettem volna, most egynehány ezer forinttal többem lenne, könnyű munkával; mert miután fél évig itt mulattam, oly nagy praxis jutott részemre, hogy a gyűjteményekre semmi időm se maradhata. Sokszor házami előtt 3-4 hintó is állott, és majd mindennap 20-30 forintot kaptam, de a mint jött, úgy el is ment. Mondhatom igaz lélekkel, hogy az emberek sehol se becsültek úgy, mint itt. Csak kevésbe mult, hogy itt meg nem nősültem. A sors megirigylésvén állapotomat, e kedvelt helytől el kellett válnom és Amboina szigetébe menni, ennek hasonnevű városába, hol 16 hónap óta tartózkodom.

Jöttem ide azon betegség félelmével, melly minidig gyötörtte lelkemet, az ugynevezett aszkórsággal, melly szegény testemet már 2 év óta emészt, mellynek következtésében oly gyenge vagyok, hogy a járás is teher.

Szebb kis földet magadnak nem képzelhetsz, édes barátom, mint Amboina szigete; az igaz, hogy kicsi, annyira, hogy tán a földabroszon se találhatod fel, de annyival szebb. Az egész sziget csak 12 □ mérföldet foglal el, mint hegyes és sziklás tartomány; hegyei ugyan nem igen magasak, de annál szebbek az erdői. A hol a tenger látszik, ott kezdődnek a díszes kertek, és a legszebb, a legfűszeresebb vegetatio fedi a hegyek oldalait és ormait. Milly gyönyörű itt a természet — azt leírni lehetetlen. Csak az csudálhatja itt az Isten remek műveit, ki azokat szemével látja. Maga Amboina városa szépségével nem igen dicsekedhetik, lakosai szegények és lusták, házái kicsinyek és rongyosak, többnyire fából építve, valami 50 házat kivéve, melyekben európaiak laknak. Mindjárt a part mellett van a vár, mellyben 300 katonának van lakhelye. A vár körül egy pázsitos tér, mint Bécsben a glaci, fákkal beültetve, hol az előkelők estenkint sétálgatnak. Ezen térség háta meggett emelkednek fel a hegyek, Melaleuca s más fűszertermő fákkal benöve. A klíma olyan, mint azt állapotom kívánja. A reggeli órák 6-tól 9-ig igen kellemetese, azntán a melegség délután 4 óráig oly nagy, hogy

alig képes az ember kiállani. Mikor szél nem fú, akkor a hőmérő árnyékban 33 fok, Celsius szerint. Az éjszakák nem oly hivesek, mint Jáva szigete belső vidékeiben, s nem is oly forrók mint Bataviában. Majd mindennap esőzések, néha 3-4 hónapig sem esik egy csepp is. Apriltól szeptemberig majd mindennap esik az eső, éjjel-nappal szakadatlanul, mint Noé idejében.

Itt az életmód nem igen kellemetes. Én a várostól messze lakom egy kis szép házban, melly köröskörül be van kerítve. A háznál csak én lakom három szolgálival, kik közül egyik a kertre, másik a ház tisztaságára, harmadik a főzésre ügyel. Sok bajom és dolgom volt elsőben, mig illy életmódhoz szoktam; mert tudod, hogy Bécsben illy bajokkal nem foglalkoztunk. A szolgálak közül egyik, a kertész, minden héten kétszer megyen az erdőre pillangó-és növény-gyűjtésre. Hivatalos dolgom tart reggel 7-től 8-ig, estve 5-től 6-ig, a többi időmet otthon töltöm el különböző foglalkozásokkal.

Eddig, mig olly gyenge és beteg nem voltam, majd mindig rajzoltam és festettem, még pedig Amboina pókjait és legyeit (Diptera). Most, miután minden pók (Arachnida) fajait lerajzoltam, bogarakkal (Insecta) foglalkozom; de rajzolásra már többé kedvem nincs.

Amboina szigetéről Pestre a Nemzeti M. Muzeumnak már három nagy küldeményt küldöttem, nem tudom, ez ideig kapták-e azokat, vagy nem? Meghiszem, hogy május vége felé mind a három megérkezik. Az egyikben van egynehány szép pillangó, mellyet neked küldök, e mellett egynehány kis dissertatio a te, kedves öcséd s más barátaim számára. Ha ezután is jó barátom maradsz, s hamar e levelémre válaszolsz, majd többször kaphatsz tőlem természeti gyűjteményeket, főkép most, miután jó alkalomra akadtam, melly által innen akármit küldhetek Európába. A pesti Muzeum igazgatói, ugy látszik, haragusznak rám, hogy még semmit sem küldöttem a muzeumnak; de majd, ha a küldötkeket megkapandják, rögtön elmulik minden haragjuk. Ekkor menj fel Pestre s nézd meg, hogy mit tett barátod D. — Sajnálva írom, hogy rólam kedves testvérem s jó barátaim mind effelejtkeztek, melly annyival nehezebben esik, hogy itt messze, de messze földön minden barát, minden öröm nélkül élek, mint egy árva gerlice. — Isten veled.

Dolesál Lajos.

Színházi napló.

Péntek, dec. 17. *Ferni Virginia és Karolina* kisasszonyok utolsó *Hangversenye*. Ezt megelőzte: „*Ó nem féltékeny*.“ Vigjáték 1. felv. *Els Sándor* után B. S. F. Nagy közönség, nagy tetszés, a vendégművésznők játéka elragadó.

Szombat, dec. 18. „*Rigoletto*“. Opera 4 felv. *Verditől*.

Vasárnap, dec. 19. „*Vén bakancsos és fia a hussár*“. Eredeti népszimű 3 felv. *Szigetől*.

Hétfő, dec. 20. A *Ferni* kisasszonyok utolsó előtti *hangversenye*. Ezt megelőzte: „*Legjobb az egyenes út*.“ Vigjáték 1 felv. *Irta Kotzebue, ford. Fekete Soma*. Az igazgatóságnak sikerült a bájos művésznőket még két előadásra megnyerni, miáltal lehetőségessé lón, hogy a közönség még kétszer részesüljön azon ritka élvezetben, mit a kitünő hegedűvirtuoznők gyönyörű játéka nyújt. Mint halljuk, távozásuk előtt megígérték, hogy a jövő január hóban ismét meglátogatják fővárosunkat, vagy hat hangversenyt adandók.

Kedd, dec. 21. A *Ferni* kisasszonyok utolsó *hangversenye*. Ezt megelőzte: „*Szép molnárnő*.“ Vigjáték 1 felv. *Irta Mellesville és Duverrier, ford. Somolki*. A hegedűművésznők ezuttal a közönség zajos nyilatkozatai között vettek bucsut tőlünk.

Szerda, dec. 22., 23., 24. és 25-én a színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

4197. **Darany.** A lap iránti ohajtását szívesen teljesítjük. A kérdéses cikket az illető szerkesztőségnek már azelőtt átadtuk, s kiadásához remény van. A régiebb is várja a felvirradást.

4198. **Dömsöd.** A közlött régiségek igen ismeretese s számtalanszor ki vannak nyomtatva, ismertetve s magyarázva.

4199. **M. Berény.** Igen jól van az megírva *Legközelebb el fogja azt ismerni minden értelmes olvasónk*.

4200. **K. Várda.** Jövő évben is szívesen látjuk. Nevének s czimének világos kiírását kérjük.

4201. **Győr.** A „*curiosumot*“ kaptuk, de már régebben közöltük.

4202. **Lement a nap** (népdal). Figyelmünket nagy mértékben felhívja. — Közölni fogjuk a csinos sorokat, bár a szerző neve még ismeretlen előttünk.

4203. **Bécs.** Bene István. A közlemény a hirdetések közé való. Átadjuk-e a kiadóhivatalnak, s elfogadja ön az ezzel járó feltételeket?

4204. **From Britannia's Pastors.** Át fogjuk adni a Shakespeare-fordítóknak, kiknél, reméljük, kellő méltánylatra fog találni ön ajánlata. — Jó volna, ha ön előlegesen is érintkezésbe tenné magát Arany Jánossal, a ki Nagy-Körösön lakik.

4205. **Eger.** Egy a nép közöl. — A felszólalás nem közölhető.

4206. **Volnék tsak kis madár.** Akkor talán szebben tsiripolna. Hess, hess!

4207. **Vilke** (Nógrád). Nem látjuk át a közlés szükségét, annál kevésbé annak „*tréfás*“ tartalmát. — A lapunkban közlött adoma nem volt semmi vonatkozással a jelen esetre, miről legkisebb tudomásunk sem volt.

4208. **N.-Beeskerek.** K. J. — Ön panaszkodik, hogy minap Szarvason jártában azt tapasztalta, mikép az ottani temetőben a sok szép síremlék között Vajda Péter sírja igen elhagyottan áll s csak a sírúró segélyével tudhatta meg, merre van? Reméljük, hogy e sajnos hiányon is segitend a megemlékező kegyelet, melly már annyi szép tettet képes felmutatni hazánkban. — A szarvasi olvasó-egyletről pedig az a panasz, hogy a tagok, midőn este hazamennek, a lapokat zsebre rakják, hogy odahaza kényelemmel elolvashassák. Megengedjük, hogy ez egy idegenre nézve igen alkalmatlan, de nem lehet tudunk, vajjon az ottani statutumok szerint nem rendén való és megengedett dolog-e az?

4209. **Nagy-Enyed.** Szőrcsei G. — I mételve írjuk önnek, hogy a „*műgyesületi*“ ügyekre n zve bővebb felvilágosítást nyújt Rittér Sándor ur, műegyleti titkár. — A kér-

dezett képeket részint a Hölgyfutár, részint a Napkelet adta ki műmellékletek gyanánt. Ha még el nem fogytak, akkor könyvtáruai uton is megszerezhetők.

4210. **Czepléd.** Ferenczy Pál urnak. — Kívánatára kijelentjük, hogy a Pol. Ujd. f. évi 43. számának hirdetései között foglalt „*Házassági ajánlatot*“ nem ön küldé be kiadóhivatalunkhoz.

4211. **Debreczen** Δ urnak. Sajnáljuk, hogy a cigányakademiáról szóló újabb adatok későn érkeztek kezeinkhez. Hanem hiszen elég mulatságos dolog lesz ez az új évben is.

4212. **Munkács.** Abonyi István ur. — A felévi előfizetés 4 ft levén, pótlólag még 1 ftot kérünk. (Kiadóhivatal.)

4213. **Vidéki előfizetők** (Szatmár). Eddig olvasták önök lapunkból is ama szomorító esemény híret, Friebeisz Istvánt illetőleg. A bonyolodott ügyek törvényszéki tárgyalás alatt vannak s át fogják önök látni, hogy a hírlapi felszólalások e perczben czélhoz nem vezetnének. A család minden esete ki van derítve s a követelések bejelentve. Fájdalommal gondolunk a gyászra.

4214. **S — ri vasárkor.** E költői elbeszélésnek megvan az az érdeke, hogy tényeket, megtörtént dolgokat mond el, a mik elég mulatságosak és tanulságosak lehetnének, ha „*költői lélek*“ elevenitené meg. Akkor azután megérdemelné a „*költői elbeszélés*“ czímét. Most nem egyéb, versebe szedett vásári tudósításnál. Becsüljük a jó akaratot.

4215. **Barna Miska.** E genrenek további mívelését ajánljuk. A jelen mű még nem tud kiemelkedni a figyelemre nem méltók sorából.

4216. **Karácson éjjelén.** Régen nem láttunk illy gyönyörű írást. Hamarjában két nevezetes ember jut eszünkbe, a ki szép írásának köszönheti földi szerencsését. Az egyik Omer basa, a ki török hadvezér lett, a másik Dumasnak minap színpadunkon megfordult „*természetes fia*“, a ki miniszteri pártfogást, apát, feleséget, becsületrendjelt kapott szép írásának következtében. Egyéb vigasztalással e perczben nem szolgálhatunk, mert például az illy dolgok, mint: „*tünt el — mentek el; fedelén-kebelén; csillaga — megváltója*“ — nem rimek.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Nap-		Izraelit. naptár	Hold-								
			kelet	nyug.		kelet	nyug.							
December — Január					Tebeth									
26	Vasárnap	C István v. C Istv. v.	14	E 31 Th.	7	47	4	14	19	0	0	11	16	
27	Hétfő	János ap. év	János	15	Eluther	7	47	4	15	20	0	0	11	32
28	Kedd	Aprószentek	Aprósz.	16	Aggeus	7	47	4	16	21	1	20	11	50
29	Szerda	Tamás vért.	Jonath.	17	Dániel pr.	7	47	4	17	22	2	23	0	9
30	Csütört.	Dávid király	Dávid	18	Sebestyén	7	47	4	18	23	3	35	0	32
31	Péntek	Szilveszter p.	Szilveszt	19	Bonifác	7	47	4	19	24	4	46	1	0
1	Szomb.	Kis Karács.	Újév n.	20	Dec. 1858	7	47	4	21	25	5	55	1	34

Holdnegyed : ☾ Utolsó negyed 27-én 6 óra 54 perczkor reggel.

TARTALOM.

Gróf Montalembert (arczkép). — Pásztortűz. Dalmady Gy. — More patrio (vége). Jókai Mór. — A védhímlő beoltása. Kun Tamás. — A Libényi templom (4 rajzzal). Ráth Károly. — A gyl (krokodil) vadászata. — Magyar oklevelek a török világból (vége). Közli Lehoczky. — Tarház : A magyar Akadémia közgyűlése. Az új tagok névsora. A jutalmak kiosztása. Jutalomtételék 1858-ban. Irodalom és művészet. Mi újság? — Az év végén. Pákh Albert. — Karácsoni melléklet : Karácson-éj. Kuliffay Ede. — Egyház s iskola. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, cgyletek. Balesetek, elemi csapások. Jótékonyaságok. Közlekedés. Vegyes hírek. Levél Keletindióból. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő : Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)

KÉPEK ÉS RAJZOK JEGYZÉKE.

I. Arczképek.

A) Hazaiak.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1855. 19.	Albrecht, ausztr. cs. k. főhg.	1855. 19.
1858. 43.	Almási Balogh Pál	1858. 43.
1858. 31.	Apafi Mihály	1858. 31.
1854. 14.	Arany János	1854. 14.
1855. 6.	Attila	1855. 6.
1856. 49.	Báró Augusz Antal	1856. 49.
1857. 45.	Bajza József	1857. 45.
1857. 43.	Dr. Balassa János	1857. 43.
1856. 35.	Bakócz Tamás	1856. 35.
1856. 26.	Ballagi Mór	1856. 26.
1858. 2.	Bartakovics Béla, érsek	1858. 2.
1858. 34.	Bartal György	1858. 34.
1857. 27.	Báthory Zsigmond	1857. 27.
1858. 3.	Budai Ézsaiás	1858. 3.
1856. 17.	Clark Ádám	1856. 17.
1857. 34.	Csetényi-Komáromi Ferencz, 114 év. béres	1857. 34.
1854. 43.	Deák Ferencz	1854. 43.
1858. 12.	Dr. Desewffy Aurél	1858. 12.
1858. 23.	Döbrentei Gábor	1858. 23.
1856. 48.	Edvi Illés Pál	1856. 48.
1856. 19.	Egressy Gábor mint „Mátyás király”	1856. 19.
1857. 23.	Entz Ferencz	1857. 23.
1855. 39.	Báró Eötvös József	1855. 39.
1858. 26.	Erdélyi János	1858. 26.
1857. 22.	Erkövy Adolf	1857. 22.
1857. 1.	Herczeg Eszterházy Pál	1857. 1.
1855. 29.	Fáy András	1855. 29.
1855. 40.	Fényes Elek	1855. 40.
1858. 10.	Fodor Jozefa	1858. 10.
1855. 34.	Garay János	1855. 34.
1857. 18.	Dr. Grosz Frigyes	1857. 18.
1857. 36.	Gróf Gvadányi József	1857. 36.
1858. 45.	Gyöngyösi István	1858. 45.
1857. 13.	Gyöngyösi Pál	1857. 13.
1857. 4.	Hajnik János	1857. 4.
1856. 7.	Gróf Haller Ferencz	1856. 7.
1858. 36.	Hám János	1858. 36.
1856. 33.	Hildegard, ausztr. cs. k. fő- hercegasszony	1856. 33.
1857. 6.	Horváth János, püspök	1857. 6.
1858. 38.	Hugo Károly	1858. 38.
1858. 13.	Id. Irinyi János	1858. 13.
1857. 29.	Istvánffy Miklós	1857. 29.
1857. 10.	Jókai Mór	1857. 10.
1857. 10.	Jókainé, mint Gertrud „Bánk bán”-ban	1857. 10.
1856. 43.	Báró Jósika Sámuel	1856. 43.
1856. 35.	Károlyi Ambrus, primás	1856. 35.
1858. 15.	Gr. Karolyi György	1858. 15.
1856. 1.	Gróf Károlyi István	1856. 1.
1857. 49.	Kazinczy Ferencz	1857. 49.
1857. 37.	Báró Kemény Dénes	1857. 37.
1857. 40.	Kemény János	1857. 40.
1856. 14.	Báró Kemény Zsigmond	1856. 14.
1858. 32.	Kis János	1858. 32.
1858. 30.	Kisfaludy Károly	1858. 30.
1857. 5.	Kliegl József	1857. 5.
1856. 35.	Kopácsi József, herceg- primás	1856. 35.
1857. 20.	Korizmic László	1857. 20.
1856. 50.	Kovács Endre	1856. 50.
1858. 19.	Krisár Bertalan	1858. 19.
1857. 39.	Kubinyi Agoston	1857. 39.
1858. 35.	Lavotta János	1858. 35.
1856. 38.	Lendvay-Latkóczyné	1856. 38.
1855. 38.	Lendvay Márton	1855. 38.
1856. 13.	Lendvay, mint „Bánk bán”	1856. 13.
1856. 33.	Liszt Ferencz	1856. 33.
1856. 3.	Lonovics-Hollósy Kornélia	1856. 3.
1856. 35.	Lósy Imre, primás	1856. 35.
1855. 41.	Májner István	1855. 41.
1858. 8.	Mártonffy József püspök	1858. 8.
1857. 3.	Masjon J. A.	1857. 3.
1856. 24.	Gróf Mikó Imre	1856. 24.
1857. 37.	Morosini Tomasina	1857. 37.
1857. 26.	Gróf Nádasdy Ferencz	1857. 26.
1858. 19.	Gróf Nádasdy Tamás	1858. 19.
1858. 47.	Nagy Pál (Felsőbükü)	1858. 47.
1856. 35.	Oláh Miklós, primás	1856. 35.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1858. 48.	Pálffy Miklós	1858. 48.
1856. 21.	Pauler Tivadar	1856. 21.
1856. 35.	Pázmán Péter, primás	1856. 35.
1858. 33.	Péczei József	1858. 33.
1857. 35.	Pethe Ferencz	1857. 35.
1856. 9.	Petőfi Sándor	1856. 9.
1857. 52.	Pólya József	1857. 52.
1857. 47.	Báró Prónay Gábor	1857. 47.
1855. 2.	Gróf Ráday Gedeon	1855. 2.
1857. 15.	Báró Radák István	1857. 15.
1858. 5.	Gróf Radetzky József	1858. 5.
1857. 41.	Ranolder János	1857. 41.
1856. 47.	Reményi Ede	1856. 47.
1857. 2.	Révész Bálint	1857. 2.
1856. 35.	Rudnai Sándor, primás	1856. 35.
1856. 23.	Schedelné, mint „Szilágyi Erzsébet”	1856. 23.
1856. 35.	Seitovszky János, herceg- primás	1856. 35.
1856. 18.	Ugyanaz	1856. 18.
1856. 2.	Simoncsics János	1856. 2.
1857. 48.	Báró Sina Simon	1857. 48.
1858. 14.	Suck Róza	1858. 14.
1858. 7.	Szabó Ádám néptanító	1858. 7.
1857. 22.	Szalay László	1857. 22.
1858. 14.	Szász Károly	1858. 14.
1857. 28.	Szeberényi János	1857. 28.
1856. 35.	Gr. Széchenyi György, primás	1856. 35.
1854. 26.	Gróf Széchenyi István	1854. 26.
1858. 1.	Gróf Széchenyi István (ló- háton)	1858. 1.
1856. 14.	Szentpétery, mint „Zách”	1856. 14.
1857. 17.	Szigligeti Ede	1857. 17.
1855. 32.	Szilágyi Erzsébet, Mátyás király anyja	1855. 32.
1856. 34.	Szoboszlai Pap István	1856. 34.
1858. 25.	Szontágh Gusztáv	1858. 25.
1854. 6.	Gróf Teleki József	1854. 6.
1858. 19.	Tisza Domokos	1858. 19.
1858. 27.	Toldi Miklós	1858. 27.
1856. 20.	Tolnay János, kanász	1856. 20.
1856. 16.	Tompa Mihály	1856. 16.
1857. 12.	Tóth Lőrincz	1857. 12.
1856. 10.	Ferencz József császár és Erzsébet császárné	1856. 10.
1858. 28.	Udvarhelyi Miklós	1858. 28.
1855. 17.	Úrményi József	1855. 17.
1858. 50.	Vajda Péter	1858. 50.
1856. 35.	Varda, primás	1856. 35.
1857. 14.	Gróf Vecsey Agoston	1857. 14.
1857. 32.	Virág Benedek	1857. 32.
1857. 21.	Vitkovics Mihály	1857. 21.
1855. 14.	Vörösmarty Mihály	1855. 14.
1858. 21. 41.	Zrínyi Miklós költő	1858. 21. 41.

B) Külföldiek.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1854. 7.	Abdul-Medzsid	1854. 7.
1856. 32.	Bobó, herceg	1856. 32.
1857. 31.	Béranger	1857. 31.
1855. 3.	Bosquet, tábornok	1855. 3.
1854. 42.	Canrobert, tábornok	1854. 42.
1855. 5.	Cathcart, tábornok	1855. 5.
1857. 50.	Cavaignac tábornok	1857. 50.
1855. 31.	Chinai császár	1855. 31.
1858. 17.	Gróf Derby	1858. 17.
1856. 4.	Diekens (Boz) Károly	1856. 4.
1854. 5.	Eugenia, francia császárné	1854. 5.
1858. 22.	Humboldt Sándor	1858. 22.
1854. 17.	Ira Aldridge	1854. 17.
1855. 33.	Iszkender bég (gróf Hinski)	1855. 33.
1855. 28.	Layard Agoston Henrik	1855. 28.
1855. 52.	Leó, ál örmény herceg	1855. 52.
1858. 19.	Loyola viaszkép-mása (Ti- hanyban)	1858. 19.
1854. 25.	Maucoordato Sándor	1854. 25.
1855. 11.	Miklós cár	1855. 11.
1858. 52.	Montalembert, gróf	1858. 52.
1855. 45.	Nachimoff, orosz tengernagy	1855. 45.
1854. 20.	Napier Károly	1854. 20.
1855. 20.	III. Napoleon, francia cs.	1855. 20.
1857. 29.	I. Napoleon három arczképe	1857. 29.
1854. 41.	Napoleon herceg	1854. 41.
1857. 47.	Nena Sahib	1857. 47.
1855. 9.	Palmerston, lord	1855. 9.
1857. 52.	Pastrana Julia	1857. 52.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1855. 27.	Pelissier, francia tábornok	1855. 27.
1856. 31.	Pierrot, princz	1856. 31.
1854. 21.	Raglan, lord	1854. 21.
1858. 16.	Redsid basa	1858. 16.
1856. 8.	Ristori Adelájd	1856. 8.
1855. 21.	Russel John, lord	1855. 21.
1856. 32.	Salamon herceg	1856. 32.
1855. 15.	Sándor cár	1855. 15.
1857. 8.	Sibour bíornok, párisi érsek	1857. 8.
1856. 30.	Soulouque Faustin képe	1856. 30.
1854. 40.	Szergievich Menesikoff, hg.	1854. 40.
1855. 51.	Victor Emanuel, szárdinai király	1855. 51.
1858. 49.	Vilmos, por. régens herceg	1858. 49.
1858. 51.	Walesi herceg	1858. 51.
1858. 15.	Yeh, Kanton alkirálya	1858. 15.

II. Történelmi képek.

A) Hazaiak.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1857. 1.	Az első alapító	1857. 1.
1855. 19.	Alföldön tiszai áradás	1855. 19.
1857. 7.	Aradi vértanú	1857. 7.
1857. 28.	Árpád birtokába veszi a ma- gyar földet	1857. 28.
1858. 51.	IV. Béla visszatér az or- szágba	1858. 51.
1858. 10.	Doborgazi pogány sirhalmok	1858. 10.
1857. 4.	Dom Miguel ezredből jelenet	1857. 4.
1858. 30.	Ecsedi tó és régi vára	1858. 30.
1858. 5.	Egy régi magy zászló (1526.)	1858. 5.
1856. 22.	Esztergomi baleset a vasut- vonalon	1856. 22.
1858. 44.	Gizela, M. Orsz. első király- néja	1858. 44.
1857. 32.	Hűséget esküszik Álmosnak a hét vezér	1857. 32.
1857. 15.	Kálmán király és a dalmaták	1857. 15.
1854. 29.	Koronázási jelvények	1854. 29.
1854. 30.	Koronázási palást	1854. 30.
1855. 16.	Maria Dorottya, cs. k. fő- hercegnő a ravatalon	1855. 16.
1857. 38.	Mohácsi csatakép	1857. 38.
1857. 52.	Szent István király megke- reszteltetése	1857. 52.
1858. 9.	Sz. László fővezérré válasz- tatása	1858. 9.
1857. 49.	Tiszai vasut fölszenteltetése	1857. 49.
1858. 27.	Toldi Miklós pánczéja	1858. 27.
1856. 19.	Vaskapu szétvettetése	1856. 19.
1858. 39.	Vatha lázadása	1858. 39.
1855. 49.	Vörösmarty sirbeszentelése	1855. 49.
1857. 3.	Wesselényi Miklós, báró idősb. életéből jelenet	1857. 3.
1857. 25.	Zsófia, cs. kir. főhercegnő gyászravatala Budán	1857. 25.

B) Külföldiek.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1854. 38.	Almai csatateréről	1854. 38.
1856. 12.	Angol bathrend átadása a tör- ök szultánnak	1856. 12.
1854. 11.	Angol katonák	1854. 11.
1858. 46.	„Ausztria” gőzös elérése a tengeren	1858. 46.
1854. 32.	Avar vezér	1854. 32.
1854. 33.	„ „ „	1854. 33.
1854. 34.	„ „ „	1854. 34.
1854. 35.	„ „ „	1854. 35.
1854. 37.	„ „ „	1854. 37.
1858. 25.	Bécsi vöröstorony bástya le- rombolása	1858. 25.
1856. 44.	Császári koronázás Moszkvá- ban	1856. 44.
1855. 1.	Csernajai csata	1855. 1.
1855. 42.	Dsapán fővezér	1855. 42.
1856. 11.	Egyesült hatalmak hadita- nása	1856. 11.
1858. 35.	Elefánt vitésége Keletindia- ban	1858. 35.
1856. 27.	Fekete királyné	1856. 27.
1854. 24.	Fidieh Tabiassi	1854. 24.
1855. 13.	Francia katonaság	1855. 13.
1856. 15.	Harc a szantálók ellen	1856. 15.
1857. 31.	Hauensteini alagut besza- kadása	1857. 31.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1858. 16.	Kanton bevétele	1858. 16.
1854. 18.	Kara Fatime	1854. 18.
1858. 42.	Kaukázusi harcokból jelenet	1858. 42.
1856. 15.	Kémszemle a szantálók ellen	1856. 15.
1855. 10.	Krimiai zivatar	1855. 10.
1858. 2.	Mainci löportorony fellob- banása	1858. 2.
1855. 43.	Malakoff-torony bevétele- utáni összeütközés	1855. 43.
1855. 21.	Napoleon bevonulása Wind- sorba	1855. 21.
1854. 21.	Napoleon Lajos	1854. 21.
1858. 7.	Napoleon császár elleni me- rénylet	1858. 7.
1857. 52.	Nicholson tábornok győzelme Delhi előtt	1857. 52.
1854. 1.	Omer basa	1854. 1.
1854. 22.	Orosz táborból	1854. 22.
1858. 32.	Ördöghídnál (csuta az)	1858. 32.
1854. 8.	Samyl	1854. 8.
1857. 16.	Sinai katonaság	1857. 16.
1855. 8.	St. Arnaud utolsó lovaglása	1855. 8.
1858. 3.	Sziami követtség az angol ki- rálynő előtt	1858. 3.
1855. 8.	Tábori felkész az almai csa- tában	1855. 8.
1854. 31.	Tengeri pokolgép kutatása	1854. 31.
1854. 3.	Török katonaság	1854. 3.
1854. 15.	Török rendetlen lovasok	1854. 15.
1854. 26.	Török őrszemek	1854. 26.
1854. 9.	Török vezér a csatában	1854. 9.
1855. 5.	Zuávok macskái	1855. 5.

III. Táj- és utiképek.

A) Hazaiak.

Év szám. Folyó sz.	Név	Év szám. Folyó sz.
1858. 47.	Abrudbánya	1858. 47.
1857. 44.	Aradi főpiacz	1857. 44.
1857. 39.	Aradi vár	1857. 39.
1858. 5.	Bácsvár romjai	1858. 5.
1858. 17.	Balatonvidék (magyar Tem- pevölgy):	1858. 17.
1858. 17.	1. Palotai várkastély	1858. 17.
1858. 18.	2. Kinizsi ugratója	1858. 18.
1858. 18.	3. Balatonfüredi fürdő- hely	1858. 18.
1858. 19.	4. Balatonfüredi színház	1858. 19.
1858. 20.	5. Tihany	1858. 20.
1858. 20.	6. Balatonparti rom	1858. 20.
1858. 21.	7. Keszthely	1858. 21.
1858. 21.	8. Rezi	1858. 21.
1858. 21.	9. Sz. Mihály hegy	1858. 21.
1858. 22.	10. Kisfaludy Sándor sirja Sümeghen	1858. 22.
1		

Nagy- és Kis-Czenk (gr. Széchenyi sir- boltja s kastélya, képpel)	534
Nagy-Kövesd vára (képpel)	546
Ungvár vára és városa (képekkel). <i>Zombory G.</i>	568
Nagy-Körös (képpel). <i>Zombory G.</i>	578
More patrio (képekkel). <i>Jókai Mór</i> 517, 530, 542, 556, 567, 577, 590, 602,	614
A Libényi templom (képekkel). <i>Ráth</i> <i>Károly</i>	615

7. Nép- s országisme.

A sziami követség az angol királynő előtt (képpel)	31
Kalkutta (képpel)	89
Aranybányászat Kaliforniában (rajzok- kal)	91
Az afrikai Niagara (képpel)	101
A cs. k. dohánygyár Haimburgban (képpel)	126
A bécsi tébolyda (képpel)	135
Az ochotzi barlang (2 képpel)	164
Kanton bevétel s a vasgyurók futása (képpel)	186
Az indus vallás és a visnuiták Krisna- ünnepe (képpel)	197
Az elefántok partraszállítása Kalkuttá- ban (képpel)	222
Asztrakán (képpel)	234
Montenegro és Hercegovina (képpel)	245
Chinai lazikonya (képpel)	259
A Rajna-zuhatag Schaffhausennél (kép)	280
A Vezuv újabb kitörése május 27-én <i>Gánóczy Flóris</i>	292
Bécs nagyobbitása (képpel)	328
Orosz-Amerika és lakosai (képpel)	354
A St. Servolói barlang (képpel)	390
I. Napoleon sirja Párisban a rokkantak templomában (képpel)	400
Tüzér-szertárház (Arsenal) temploma Bécsben	400
Az építézet csudaművei (képpel)	433
Adófizetés módja Bosnyákországban (képpel)	438
A veronai erősség és a St. Pietro ka- szárnya (képpel)	461
A bordoauxi szüret (3 képpel)	472
Képek Montenegroból (2 képpel)	485
A kaukuzsi harcok (képpel)	499
Kubinyi Ágost. hollandi utazásából	534, 543
A kapitól Washingtonban (képpel)	568
Néhány szó Japánról (képpel)	592
A Niagara vizesése (É.-Amerikában)	608

8. Természettudományok, ipar, gazdaság.

Tengeralatti alagut Angol- és Fran- ciaország között (képpel)	4
Uralkodó planéta és időjárás jósolatok. <i>Brassai</i>	31, 44, 55
A pécsi vasgyár új felvirágzása	34, 44
A szarvas (képpel)	42
Földrengések hazánkban, Rózsaberek, Zsolna, Zólyom stb.	57
Gőzhajtóműves cséplőgépek (2 képpel)	68
Emlékezés a kolozsvári gazd. s ipar kiállítására (2 rajzzal)	79
Tudományos felszólítás a magyar fel- földi földrengés ügyében <i>Szabó Józ.</i>	93
A márczius 15-i nagy napfogyatkozás- ról. <i>Brassai</i>	102
Horváth (Horti) Ferencz új lendítő gépe (rajzokkal)	104
Természeti tünetény Buttyán környék- én	105
Erdős Mózes tüzelvény építésmódja ügyében	165
Leviathan óriás gőzhajó átmetszete	115
Pótlékjegyzetek a márczius 15-i nap- fogyatkozásról szóló cikkekhez. <i>Brassai</i>	115
A szerb tövisről (rajzzal) <i>Dr. Belteki Zs.</i>	115
Orvosi tanácsok nem-orvosok számára <i>Edler József</i>	137, 149
Földrengés után <i>Felföldi</i>	152
A hernyókról <i>Csörgő</i>	163
Néhány meglepő, de természetes gyógy- eset. <i>Z. J.</i>	166
Rarey, az amerikai löszelidítő (képpel)	173
A drágakövekről (rajzok). <i>Soltész</i> 175, 187	
Isten szava (az erdők pusztítása ellen) <i>Ompolgi</i>	195
A mérgezések és ellenszerei. <i>Kátai</i> <i>Gábor</i>	198, 211, 222, 234
A legjobb bor. <i>Mezősny László</i>	210
A jan. hóban tapasztalt földrengések tud. vizsgálatának eredménye. <i>Glós</i> <i>Hugo</i>	236

A ki fát nem ültet, az ivadék s jó izlés ellen bünt követ el. <i>Telekesi</i>	246
Ruganyos kerekék (rajzzal). <i>Maszkó H.</i>	247
Hogyan termeljük villákat s gereb- lyéket? <i>Kubinyi Lajos</i>	268
A „legjobb bor” című cikkről előle- gesen egy kis megjegyzés. <i>Dr. Vo-</i> <i>thár Gyula</i>	270
Új érzésléleki találmány. <i>Maár J. S.</i>	272
Nővény földrajz. <i>Varga Ágoston</i> 292, Zlatnói üveghuta. <i>Valkai Imre</i>	306, 294
Csodaszörnyek. <i>Dr. Soltész J.</i>	304
Az új erdőtörvény s az erdei kihágá- sok. <i>Dobos J.</i>	307
A magyar tüzelvény építés jelenlegi mibenléte	308
A pleisztoceni nagy tölgyfa (képpel)	317
A selyembogarak behozatala s elter- jedése Európában	318
Valami az emberi élet- és boncztanból.	318
A bambus-erdő (képpel)	366
Szalmafédél. <i>Szmrakovszky</i>	367
Nézetek és vélemények az újabb ma- gyar találmányokról	378
Rarey löszelidítő títka	381
Valami a lábbeliről (rajzokkal)	403
Rarey löszelidítő elméletének három sarkelve	405
A kenyérvények földköri viszonyai. <i>Schouw után O. J.</i>	413, 425
Az ezüst a tenger vizében	415
Kártékony állatok. A hullók osztályából	426
A paraffin. <i>Tóth Balázs</i>	438, 450
Költőzködési butorok (rajzokkal)	439
Az emberben rejlt erőkről. <i>Zimmer-</i> <i>mann után S. J.</i>	463
Dr. Ruff-féle orrkarika a bikák feke- zésére. <i>Szentkirályi Ödön</i>	463
Felhívás a hazai gépészet érdekében.	464
A tari cseviczéről. <i>Patsék Vilmos</i>	464
A Donatífélé üstökös (rajzzal)	475
Az üstökösök	483
Felhívás a hazai juhtenyésztőkhez az országos törzskönyv ügyében	487
Új vendég-e a Donatífélé üstökös vagy régí?	499
A lant madár (képpel)	511
Felelet a V. U. 42. számabeli csilla- gászati kérdésre? <i>Dr.</i>	511
Mesterséges borkészítés	522
A kondor (képpel)	534
Vidats legújabb (szabadalm.) rostája (rajzokkal). <i>D. L.</i>	536
Egy gyümölcs tenyésztő panasza. <i>Kalmár J.</i>	549
A sajtú vasuttal bíró gőzkocsi (rajzz.)	558
Pesti Lipótvásár és az új pénz.	561
Ne bántuk a madarakat. <i>Csuhly Zs.</i> 570, Jegyzetek az üstökösök krónikájából. <i>Vass Józ.</i>	581, 583
Állatorna	583
A foglalkozás befolyása az emberre	596
A növények száma	608
A védhimlő beoltása. <i>Kun T.</i>	614
A gyil (Krokodil) vadászata	617

9. Vegyes tartalom.

Barkó gyűlés. <i>Mintai</i>	8
A debreczeni színvilágból	10, 57, 93
A maicei löportorony fellobbanása (képpel)	18
Ismét a debreczeni állandó színház	33
Ürmös hurka (Disznótori esemény). <i>Y.</i>	33
Egy magyar gulyás bucsubeszéde	43
A nagyváradi színvilágból	45
Lavottának van emlékköve. <i>Szabó G.</i>	56
Egy morva kömves. <i>Y.</i>	67
Lendvay temetése	69
A nemzeti lovárda Pesten (képpel)	76
Az „Azienda Assicuratrice” Magyar- országban	128
Egy nevezetes beszéd egy barompász- tor felett	139
A svajzi egyetemek. <i>Peti József</i>	140
Gróf Sándor merész lovag kalandjai (2 képpel)	148
A paraszt is föltalálja magát. <i>Y.</i>	151
A tudomány A. B. C-je <i>Bartók G.</i>	167
Egy barkó család beszélgetése. <i>Mintai</i>	175, 189
Egy becses kis rőpirat (a biztosítás Magyarországban)	190
Vélemény az új pénz-nem elnevezését illetőleg	199
Az igazság A. B. C-je <i>Bartók G.</i>	228, 248
Felszólítás gazdasági próbák iránt	260
A kisedevás Aradon	261
Egy párisi kaland. <i>Káldor</i>	271

Medárdvásárra	273
Alföldi korcsmai jelenet	283
Kölcsey Ferenc emlékünnepe. <i>Kiss Á.</i>	308
Véletlen találkozás	320
A festések életkora	369
Vásári elmélkedés	417
F. évi nov. 1-e után forgandó pénzek	427
Egy községi kórház terve	452
A chinai hölgyek lába és egy kis tü- kődarab	571
A debreczeni tüzoltó deák (képpel)	592
Szentpétery Zsigmond temetésén	608
M. Akadémia közgyűlése	618

10. Levelezések a V. U.

Székelyföldről 23. Sümeg 35. Bécs 47, 202, 323, 538. Bakony s Balatonvidék 70, 226, 299. Felsőbánya 71. Igló 83, 539. Hatha- lom 119, 323. Eszterház 131. Szinyérvár- alja 155. Debreczen 155, 275, 335, 515. Zemplén 202. Miskolc 202. Nagy-Bajom 203. Kecskemét 203. N.-Károly 227. Mád 227. Székesfehérvár 227. Maros-Illye 262. Rézalja 263. Henczida 263. Villány 286. Huszt 287. Jász-Arokszállás 299. Tetétlen 311. Balaton-Füred 334. Kun-Sz.-Miklós 334. Szolnok 359. Mező-Komárom 371. Nagy-Enyed 371. Duna-Petj 383. Erdő- hegy 395. Ér-Mihályfalva 466. Bukovina 490. Gáva 528. Debreczen 50.

Külföldi levelezések: Levél Amerikából.
Cserépy István 49. Levél Oláhországból
50. Levél Keletindióból 52.

11. Kakas Márton levelei.

A mütárlatban 21. Gyászvitézék 32. Farsang bolondjai 81. Ira Aldridge, Velencei kalmár 93. Lear király 117. Opera és dráma 152. Husvétii piros tojások 165. Roger 176. Utolsó Zách 189. Magyarok Törökönban 216. Fenn az ernyő nincsen kas 224. Tarquinusok és Brutusok 236. Arany lakadalom 296. Saint Leon ur és Flury Luiza kisassz. 320. Mindenféle prűcsök és Charton Demeur assz. 345. A szegény arszlannó 356. Bartolomeo Bertolini 369. A proféta 392. Ót zongora egyszerre 404. Chinai színház 427. Indi- ána 451. Szabadjegyek 476. László József fölpépe 536. Szinpadii művezető 547. Hányja falra a borsót (a színház gazdál- kodási rendszere) 558. Pro domo nostra I. II. 583, 595. Szerelem gyermeke. 596. Medea 608.
--

12. Adomák és apróságok.

Egy régi rejtett szó a debreczeni legelső évi kalendáriumból 22. Egy kis arab rege 80. Pályázati eredmény 116. Ki szerette a „Cserebogár” nótáját? <i>D. Ss.</i> 143. Társa- sági takarékpénztár Kis-Czellben. <i>Edi-</i> <i>Mes Pál</i> 143. Mindennap csak egy kraj- czárt! 213. Jelenet egy biztosítási ügynök- ségben az alföldön 239. Adatok Pestváros statistikájához 311. Okos emberek bohó- ságai 331. Eredeti vadászatok. <i>Székely A.</i> 367. Pályázati felhívás a kézi mestersé- gekben előforduló műszavak összegyűjté- sére 455, 479, 503. Pestvárosi bírájának, Kene vagy Szűts Andrásnak sírköve Nagy- Váradon 491. A székely és tarisznyája 537.
---

13. Állandó rovatok.

Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Talál- mányok, fölfedezések. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Jótekonyságok, adakozások. — Közleke- dés. — Művészet. — Levelezések. — Egy- veleg. — Színházi napló. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti vásár. — Heti naptár.
--

Politikai Ujdonságok 1858.:

1. Czikkek.	Szám
A toborzómeleg Magyarországon s volt részeiben	1, 2
Legyen-e a papnak befolyása a fa- lusi közügyekben	2
A közlegelő ekulónzésémek hasznai.	3, 4
Urbéri egyezség Palágyon s Palágy- Komoróton	9
Minő pénzünk lesz?	10
Tagosítás régibb példája T.-Földváron	11
Kalocsai mintagazdaszat halotti je- tése	12

Székesfehérvári cs. k. megyei törvény- széknél rögtönbir. tárgyalás	13
Jegyzői rendtartás	16, 17, 18
Új pénzünk	19
Budapesti Duna-ár s a soroksári Duna elzárása. <i>Károly János</i>	21
Budapesti Duna-ár. <i>Balla</i>	25
Az ordélyi tűzkárméntő társulat igazg. nyilatkozata	26
A Tisza és mellékfolyamai szabályo- zása. <i>Hajgl J.</i>	30
Községi előjárókról. <i>Dobos János</i>	35
A Dunaszabályozása Budapesten alól. <i>Hajgl J.</i>	39
Országos törzskönyvezés alapelvei	41
„Ausztria” gőzös elégeése a tengeren.	42, 43, 44
Az új pénz illető kormányrendeletek	42
Adópótlék az új pénzérték szerint	43
A magyarországi tőzeglápokról	43
Még egy szó a községi előjárókról. <i>Laurenchik J.</i>	45
Zene- és énekiskola Debreczenben. <i>Sz.</i> <i>Nagy Károly</i>	46
A Duna-ut.	49
A debreczeni polg. mester évi jelentése	51

2. Levelezések.

Aszál 1, 11. Aranyos-Szék (Erdély) 3. Alap 8. Alsó-Szeged 31. Alpar 41. Bakony s Balatonvidék 1. Barczavidéke (Erdély) 6. Bura (Tisza) 14. Berzék 15. Balmaz-Ujváros 36, 47. Czegléd 32. Császár 38. Dáka 5, 16, 20. Dorogh (Hajdu) 7, 11. Dorog (Nagy) 7. Devecser 12. Dunaföld- vár 14. Debreczen 30. Dömsöd 35. Érkővá 12, 49. Érmellék 20, 27, 40. Eger 37. Eperjes 50. Fogarás (Erdély) 24. Gömör 9. Gidófalva (S.) Erdély 14. Gáva 29. Galambfalva (Erdély) 37. Háromszék (Erdély) 5, 6, 34. Hont 7. Hor- vát (D.) 13. Hadház (Hajdu) 18, 48. Hát- szegvidék (Erdély) 26. Holdmezővásárhely 27, 38, 47. Henczida 28, 35. Habura 29. Helemba 33. Jászberény 8. Igar (Tisza) 14. Jászkisér 20. Jolsva 28, 31. Jobbágyi 34. Jász-Ápá- thi 34. Kis Jenő 9. Kéthely 14, 44. Kalocsa 17. Komárom (Rév.) 18. Kársz 20. Kétegy- háza 25. Kecskemét 26, 40. Körös-Ladány 28. Knéz 32. Kocs 34. Kóvár vidéke 36. Kótaj (Keresztut) 40. Kis-Várda 41, 46. Kis-Kunság 51. Majsa (Kis-Kun) 1, 8. Mezőség (Erdély) 1. Madaras (N.-Kun), 20, 43, 46. Mező-Ko- márom 3. Mura-Szombat 26. Magyar-Óvár 28. Maklár 39. Mező-Telegd 41. Nagy-Vázsony 6. Nyiregyháza 17. Nagy- kereki 17. Nagy-Várud Püspöki 24. Nagy- Bajom 25. Nagy-Léta 27. Nemes-Csó 28. Nánás (Hajdu) 44. Nagy-Szólló 45. Orosháza 2, 7, 8. Ócsód 13. Orálja-Boldog- falva 30. Olasz-Liszka 39. Parád 6. Pápa 9. Páty 48. Rakamáz 2. Ráczkeve 11. Sárbogárd 4, 5. Szinyér-Váralja 6. Székes- fehérvár 6. Szatmár-Németi 6, 29, 42. Szikszó 6, 15, 16, 37. Sámson 7, 13. Szent- Györgyvölgye 7. Szamosköz 8. Sz.-György (Duna) 11. Szalonta (Nagy) 12. Sziget (Marm.) 13. Sümeg 14. Sió mellől 16. Szilsárkány 19. Szabadka 21. Siklós 21. Szolnok 26. Szeged 26. S. A. Ujhely 29. Somlyó-Vásárhely 32. Szalárd 35. Szada 36. Sárviz mellől 38. Somogy 39, 48. Teszér (Pápa) 30, 37, 43. Téth 32. Uj-Bars 5. Ujlak (Tisza) 15. Ujhely (S. A.) 18. Vajda 2. Vámospires 9. Vrácsik 31. Viz- akna 33. Várkony (Tisza) 50. Zemplén 5. Zenta 11. Zsolna 30. Zólyom 44. Zseliz-Kisfalud 47.
--

3. Állandó rovatok.

Heti krónika (az egyes országok szerint). — Vidéki közlemények. — Irodalom és művészet. — Egyházi és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Jótekonyságok, adakozások. — Közleke- dés. — Vegyes hírek. — Egyveleg. — Piaci tudósítások. — Börzei árfolyam. — Dunavizállás. — Gabona ár. — Heti vásár. — Lot'eria-hurások. — Vasutmenetek.
--